

2012 m. vasario 24 d., penktadienis

Nr. 8 (976) | Kaina 2,50 Lt

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

Brangūs skaitytojai,

Ko gero, ne visuomet pritariame tam, kaip paskirstomi Lietuvos žmonių mokesčiai, tačiau gera žinoti, kad 2 proc. pajamų mokesčio yra mūsų pačių valioje.

Jau 20 metų „7 meno dienos“ yra nekomercinis, nepriklausomas ir kultūrinei bendruomenei ištekimas laikraštis. Išlikti, augti ir kasdieniu darbu siekti kokybės – nemenkas iššūkis, tam yra būtina Jūsų parama. Ir moralinė, ir, jei įmanoma, finansinė.

Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais savo palaikimą parodžiusiems aktyviu veiksmu – 2 proc. pajamų mokesčio adresavimui „7 meno dienoms“ ir kitais būdais. Kviečiame paremti laikraštį ir šiaisiai metais.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, adresuokite ją taip:

VšĮ „Meno dienos“, įm. kodas 300007987,
sąsk. Nr. LT247044060003988597,
Maironio g. 6, LT-01124 Vilnius.

Reikalingą formą galite gauti Mokesčių inspekcijos skyriuje, apsilankę mūsų redakcijoje (susitarę telefonu 2613039) arba atsidaryti ją mūsų internetiniame puslapyje www.7md.lt, taip pat formą galima užpildyti internete Mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ įrašykite FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

2

„Lietuviai“ Operos ir baletu teatre

3

Berlyno kino festivalio laureatai

5

Marijos Teresės Rožanskaitės piešinių paroda

Audrius Naujokaitis. Fotografijų ciklo „Jonas Mekas, Soho ir East Village, Niujorkas 1994–2001“ fragmentas

G. JUCEVIČIAUS NUOTR.

Nuo svajonių iki asmens kulto

Vienas maršutas po vasario parodas

Monika Krikštopaitė

Kaip per pilkasias Kalėdas ir buvo žadėta – snigo. Daugiau, nei galima buvo tikėtis. Nesiliaujantis debesų mindžikavimas išblukino kontūrus, baltumas nugalėjo ir visą Vilnių pavertė „baltu kubu“ – neutralia erdvė, kur tik už durų, spalvotoje šilumoje vyksta gyvenimas. Anksčiau paveikslus buvo populiaru traktuoti kaip langus į menamus pasaulius ar bent bandyta ieškoti ko nors, kas gali būti gražiau už duris, o dabar siūlau patį miestą interpretuoti kaip baltą galerijos erdvę, o parodas – kaip kūrinius. Kadangi jokioje parodoje neįmanoma vienam darbams skirti vienodai dėmesio, todėl ir čia greičiau bus viešo pasivaikščiojimo per girdžiantį sniegą kronika.

Vilniaus dailės akademijos „Titanių“ (Maironio g. 3) antro aukšto ekspozicijų salėje – ir vėl dizainui skirta paroda. Ne veltui pastatas, nors ir tarnaujantis įvairiausioms švietimo įstaigoms reikmėms, vadina-

mas Dizaino inovacijų centru – čia ne tik verda Dizaino katedros gyvenimas, bet periodiškai į parodų planą įsiterpia dizainui skirtos ekspozicijos. Lapkritį rodyta itin gerai parengta lenkų šiuolaikinio dizaino paroda „Pridėtinė vertė“, rudens sezono atidarytas su specialia retroaktyvaus žvilgsnio ekspozicija, skirta Dizaino katedros 50-mečiui, birželį vyko „Jaunojo dizainerio priemo 2011“ konkursinė paroda ir kt. O dabar iki kovo 2 d. veikia Šiaurės ir Baltijos šalių dizaino paroda „16 žingsnių artyn“.

„Titanių“ nuosekliai pažindina publiką su šiuolaikiniu dizainu ir megina išiuboti susidomejimą šia kultūros dalimi. Tokio tipo parodos gali būti įdomios kiekvienam, nes jose visuomet būna praktinės naujos (juk retas lietuvis samdo interjero dizaineri – namus kuria savo jėgom), atpažinimo („o ta kėdė, pasirodo garsaus dizainerio“) ir sumanaus (smart) proto žaismo. Šiuolaikiniams dizainui apskritai būdingas humoro jausmas, nes kaipgi kitaip

sudominsi žmogų, jei ne savitu požiūriu į aplinką, kai praktiškos (pigi ir funkcionali, niveliuota ir pramogninė) aplinkos jau „atsikandome“ tiek ir tiek. Ir neprofesionalui akiavaidžu, kad vienas iš ilgą laiką tveriančių leitmotyvų – ekologiją išryškinantys sprendimai.

Nors dizaino objektus be specilių žinių bagažo gal kiek ir lengviau suvokti nei šiuolaikinį meną, šios sritis žinovų, juolab rašančiųjų šia tema bendruomenė dar tik formuoja. Todėl, bent jau kol kas, besidominčiųjų dizainu būrys yra neproporcingas šia tema pasirodančių publikacijų kiekiui. Nekalbu apie reklaminius tekstu žurnaluose, padedančiuose susiorientuoti įrengiant butą ar namą. Ištikiems aistros dizainui tenka raustis leidiniuose užsienio kalbomis ir narstyti daugybę patraukliai suręstų internetinių svetainių, tačiau juose nepakanka dėmesio Lietuvos aplinkai. Specializacija rašant apie dizainą yra būtina,

NUKELTA | 6 PSL.

Aistros kūrybai pašaukti

Ingridos Armonaitės jubiliejas

Vytautė Markeliūnienė

Pasklaidžius koncertinių sezonų tvarkaračius, įsigilinus į žanrinę ar stilistinę programą sandarą, solistių palickamus kūrybos pėdsakus, kyla visokių minčių ir lūkesčių. Kaip norėtusi, kad visada būtų ir išliktų bent keletas muzikos atlikėjų, kurie (tegu šiandien gal įvardijami kaip „balto varnos“) nepasiduotų primetamiams pragmatiškos vadybos dėsniams ir eitų pasirinktu nengvu, bet kūrybiškai ir juos, ir publiką inspiruojančiu keliu. Kuriems parengta koncerto programa vis dar būtų siekiama brandinti savajį pasaulėvaidžį, o ne noras įtikti margas publikos skoniu. Kuriems sažinė būtų ne tik gyvenimo, bet ir kūrybos sferą apimanti vertybę. Kuriems vertybinius principas būtų svarbesnis už patogią ir visiems priimtiną laikyseną. Be abejonių, toks keliais nelengvas, tačiau jis lemia realizuoto kūrybinio gyvenimo tikrums, nedidelį ištikimų bendraminčių būrių, sažiningai surašytą meninėsistorinės patirties puslapį.

Žinoma, tokius muzikos atlikėjų yra, ir neprarasdami meninio įkarščio jie tolydžio kuria ir brandina tai, kam jaučiasi pašaukti: rengia rečitalius, daro įrašus radijo fondams bei kompaktinėms plokšteliems, redaguoją naujausią lietuvių kompozitorų kūrybą ir groja šiu kūrinius

M. RAŠKOVSKIO NUOTR.

premjeras, o vėliau rūpinasi tu kūrinių išlikimu, skambėjimu viešojoje erdvėje. Viena tokius atlikėjų – smuikininkė Ingrida Armonaitė, nuo 1987 m. pradėjusi savarankiškai atlikėjos kelią ir jau 25 metus neabejojanti savo pasirinkimu. Visada labai reikli kitiems, bet ypač – sau. O tam reiklumui plėtotis tenka labai plačioje erdvėje – koncertinėje ir pedagoginėje (Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje bei Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje). Ir abi jos smuikininkai visada buvo lygiavertės – tai, ką ji nuveikia scenoje, kokį yra subrandinusi meistriškumo ir kūrybos laipsnį, visokeriopai pripildo ir jos

pedagoginę veiklą. O paskaitos ar pamokos alsuoja intensyvumu ir prasmingai išgyventa kiekviena minute taip, kaip ir scenoje.

Ko gero, Ingridos Armonaitės, kaip muzikės, biografija atspindi viena tai, ko iš būsimo atlikėjo nuo mažumės reikalauja ši profesija. Vienoulika metų, praleistą Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje, specialybės mokantis pas Tadą Šerną, mamą smuiko pedagogę Emilią Pilotaitę-Armonaitę, pas Viktorą Radovičių, galop pas Raimundą Katilių. Penkerius metus truko studijos Maskvos P. Čaikovskio konservatorijoje, prof. Igorio Bezrodo klasėje. Dar dvejus metus ji stažavosi šios aukštostos mokyklos asistentūroje pas prof. Valeriju Klimovą. Per 18 mokymosi ir studijų metų nuo pat vaikystės išgudžiai lavinti ir konkursuose, tarp kurių didžiausias laimėjimas – pirmoji premija 1985 m. Zagrebe, tarptautiniame V. Humlo smuikininkų konkurse.

Ingridos Armonaitės, kaip savarankiškos smuikininkės, biografija tėsesi įvairiaisiai koncertinio gyvenimo parametrais – gausėjo aplankytų koncertinių salių, festivalių, griežta keliuose kameriniuose ansambliuose, o viename jų – Armonėnų trio – smuikininkė nuolat groja ligi šių dienų. Gausėjo, žinoma, ir Ingridos Armonaitės repertuaras, kuris šiandien yra pasiekęs išpūdin-

gą apimtį: vien koncertų ar kitokio žanro stambių kūrinių smuikui ir orkestrui ji parengusi per 30, jos repertuarė rastume daugiau kaip 20 sonatų smuikui, keliausdešimt miniatūrų, bemaž 40 partitūrų kameriniams ansambliams. Siekiant aprėpti mastą, skaičių raiškos neišvengsi, bet aišku viena – ši raiška ir jos didinius niekaip neatspindėtų Ingridos Armonaitės giluminio siekio. Kaupdama repertuarą su pagrindiniu scenos partneriais pianistais Larisa Lobkova, Aušra Banaityte, Leonidu Dorfmanu, Indre Baikštute, savo meistriškumą bei kūrybinę logiką ji pirmiausia gludino įsiklausydama į skirtingu stilių autorų muziką, ieškodama įvairiausiu galimybų pilnaverčiam dialogui. O suradusi formavo savo, kaip atlikėjos, individualų braizą, nekopijuojant, neimituojant, tarpstantį savo meninio skonio diktuojamame repertuarę. Todėl natūralu, kad interpretuotos muzikos gausybėje Ingrida Armonaitė, kaip menininkė, sutiko tuos kompozitorius, su kuriu partitūros mezgësi ypatinges kūrybinis rezonansas, neįsimemias per vieną koncertą, o įpareigojantis višą gyvenimą išsaugoti tą ryšį. I šią Ingridos Armonaitės „kompozitoriu draugiją“ įėjut Sergejus Prokofjevas, Dmitrijus Šostakovičius, Eduardas Balsys, Alfredas Schnittke, o su savo smuiko sonatomis – ir Mau-

rice’as Ravelis bei Cesaras Franckas. Šios „draugijos“ narų galima būtų vardi ir daugiau, o ir natūralu, kad tolydžio kuriančios ir pirmyn eimančios smuikininkės kelyje jų vis pasipildė.

Ingridos Armonaitės kūrybinės veiklos raida neatsiejama nuo vertybinių ir žmogiškų įsipareigojimų, apie kuriuos smuikininkė nuolat mąsto. Pasitelkime jos žodžius: „Labai svarbu išsiugdyti vidinę atsakomybę bei tokias jaunesnas kaip aistra kūrybai, estetinis dorumas, kurie neleistų aklai paklusti mados impulsams, nuogam demonstratyvumui ir kartais drastiškam meno prekiavimui. Tas beatodairiškas pataikavimas savajam ego. Taip, neva juokaujant, pasineriame į savo estetinių grožybių pokštą, fejerverką. Tarsi persikūnijame (patys) į grožį ir estetiką, o ne tarnaujame grožiniui, estetikai. (...) Taigi, kai kultūra gan grubiai orientuojama į ego demonstravimą, prarandamas siekis, ryžtas pažinti, stebėti, ieškoti, va dinasi, kurti.“

Vasarį 25 d. Nacionalinėje filharmonijoje, diriguojant Modestui Pitrėnui, koncerte su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru vėl išgirsime griežiant Ingridą Armonaitę. Ji interpretuos Alfredo Schnittke’s Pirmajį koncertą smuikiui ir orkestrui.

Inesa Linaburgytė (Aldona) operoje „Lietuviai“. 2009 m.

NUOTRAUKA IŠ LNOBT ARCHYVO

tetiskai tai skambėtų. (Nesigincysiu, galbūt dalis atėjo tiesiog gražios muzikos pasiklausyti.)

Žinoma, galima proginius, įvairius jubiliejinius renginius vertinti skeptiskai, ypač jei dar menate tarybinių laikų privalomo džiugesio fontanus TV transliuojamose šventiniuose koncertuose, „Gulbių ezero“ transliacijas kitomis oficialiomis progomis ir pan. Bet galima, sakyčiau, ir oriai, „vakarietiškai“ (arba „netarybiškai“) pažvelgti. Ir valstybinės šventės išvakarėse išsiruošti šventiniam vakarui į teatrą. Ir tai neturi nieko bendra nei su siaurai suvokiamu nacionalizmu, nei su negyvu kultūriniu „fasadu“.

Tad ar ištvirtins nauja (seną) tradicija, yra rečtorinis klausimas. Bet būtų gražu.

Ar atgaivinsime tradiciją?

Amilcare's Ponchielli opera „Lietuviai“ LNOBT

Beata Baublinskienė

Vasarį 15-ąją Nacionaliniame operos ir baletų teatre nuskambėjo Amilcare's Ponchielli opera „Lietuviai“ pagal Adomo Mickevičiaus poemą „Konradas Valenrodas“. Koncertinį operos atlikimą teatras dedikavo Vasario 16-ajai – Valstybės dienai.

Operos teatrinius pastatymas (režisierius Jonas Jurašas) buvo sukurtas 2009-aisiais tuomet vienintelį kartą vykusiam Vilniaus operos festivaliui ir dukart parodytas Trakų pilies kieme, galbūt kaip tam tikra alternatyva šioje erdvėje ne vienus metus skambantiems Vytauto Klovos „Pilėnams“. I LNOBT sceną „Lietuviai“ nesiimta perkelti, nes tai reikštų iš esmės naujų pastatymą, o tam šiuo metu teatras nėra pasirengęs. Tad buvo pateikta gražaus itališkojo bel canto stiliaus operos koncertinė versija.

Dainavo solistai Inesa Linaburgytė, Vaidas Vyšniauskas, Vytautas Juozapaitis, Liudas Norvaišas, Arūnas Maliekėnas, LNOBT choras. Dirigavo Robertas Šervenikas.

Pati mintis teatre rodyti koncertinį operos atlikimą sulaukė ir skepticismo, ir pritarimo. Anot skeptikų, opera nuo pat pradžių yra

15 d. – Giuseppe's Verdi „Rigoletto“ premjera. 1933 m. vasario 16-oji – J. Karnavičiaus operos „Gražina“ girmimo diena, 1936 m. vasario 15-ąją išyko kitos J. Karnavičiaus operos „Radvila Perkūnas“ premjera. 1939 m. vasario 15-oji – M. Petrusko ir Jono Dambrausko operos „Eglė“ premjeros data. Paskutinės operos premjera vasario 16-ąją išyko dramatiskais 1940 metais, tąkart parodytą naujos redakcijos „Gražina“. Reikėtų pridurti, kad Valstybės teatras ir aplink vasario 16-ąją (savadie prieš ar po) buvo linkęs rikiuoti premjeras: pavyzdžiu, vasarį išyko Georges'o Bizet „Karmen“ (1924), Charles'io Gounod „Romeo ir Džuljetos“ (1925), Modesto Musorgskio „Boris Godunovo“ (1930) ir kitų veikalų premjeros.

Ar galima teigti, kad dabar, po 62 metų, vasario 15-ąją atlikus herojinę A. Ponchielli operą „Lietuviai“, tradicija vėl atgaivinta? Atsakymą pateiks tik kitų metų LNOBT repertuaras. Tačiau tradicijai sukurti reikia ne tik teatro valios, bet ir truputį kitokio plačiosios publikos požiūrio į valstybines šventes ir tai, kaip jas galima šventi.

„Lietuviai“ koncertinį atlikimą turbtų reikštų vadinti vykusiui, nes,

viena vertus, net tie, kurie matė spektaklį 2009 m. Trakuose, nustebi išgirdę daugelį tuomet gal ir neįsiminusių muzikos detalių, atradę sau dar vieną puikią bel canto operą. Beje, reikštų pagirti pastaruoju metu ne taip dažnai scenoje matomą Inesą Linaburgytę už raiškią dikciją (buvo dainuojama lietuviškai) bei vokalinę ištvermę atliekant virtuozišką Aldonos partiją. Solistai vyrai visi buvo labai išsiautę į tai, ką dainuoja, ir pakiliai perteikė kūrinio dramą. O bendras solistų, choro, orkestro kuriamas skambesys norom nenorom kėlė asociacijų su „La Scala“, kur ir išyko operos premjera 1874 m., itališka didžiosios operos dv asia... Kita vertus, susirinkę klausytojai labai nuoširdžiai priėmė ir patį kūrinį, ir jo atlikimo progą. Tik idomu, kad Valstybės dienos išvakarėse šiai šventei dedikuoto kūrinio pasiklausyti neatėjo, regis, nė vienas Seimo narys ar kuris iš mūsų valstybininkų. Tiesą sakant, politikų nesidomėjimas kultūriniu gyvenimu nekelia nuostabos, bet šiuo atveju jis tik parodė, kad „Lietuviai“ atlikimas buvo ne „fasadės kultūros“ apraiška, o greičiau paliudijo teatro ir atėjusios publicos pilietinę brandą, kad ir kaip pa-

Realybės pasakos

62-ojo tarptautinio Berlyno kino festivalio laureatai

Živilė Pipintė

Mike'o Leigh vadovaujamą žiuri galima pasveikinti – iš sudėtingos situacijos išsisukta beveik idealiai. Konkursinė Berlinalės programa šiemet buvo silpna, vos keli filmai apskritai galėjo pretenduoti į priuzus, tad „Auksinio lokio“ laimėtojus buvo galima nuspėti. Žiuri pasirinko pasaulinio kino klasikus – brolius Vittorio ir Paolo Taviani, beje, abu jau ižengusius į devintą dešimtį. Jų filmą „Cezaris turi mirti“ („Cezare deve morire“, Italija, 2011) būtų sunku apibūdinti vieno žanro ar rūšies požiūriu. Visas veiksmas vyksta uždaroje erdvėje – griežto režimo Romos kalėjime „Rebibia“, kur baumė atlieka žudikai, mafiozai, narkotikų platintojai, recidivistai. Jie ir pagrindiniai filmo aktoriai. Kartu su pakviestu režisieriumi kaliniu stato Williamo Shakespeare'o „Julijų Cezari“. Taviani kartu su kaliniuose palaiko puose metu – stebėjo repeticijas ir premjerą, bet „Cezaris turi mirti“ – ne tik dokumentinis filmas. Pamatęs vaidinančius kalinius, Taviani pasiūlė jiems statyti „Julijų Cezari“ – filmas buvo kuriamas pagal jų parašytą scenarijų. Taviani rodo, kaip meno kalba padeda filmo herojams suvokti savo gyvenimą ir kartu stebi aktoriaus gimimą, kai repeticijoje iš tikrujų įvyksta nusikaltėlių persikūnimas į Romos patricijus. Tačiau režisieriai nelespia, kas yra jų aktoriai, sužinome ir kodėl šie žmonės atsidūrė kalėjime.

Filmo raktas – atrankos scena. Iš skirtingu Italijos regionu kilę žmonės gimtuojuoja dialektu (gaila, kad šis lygmuo suprantamas tik mokantiesi italių kalbą) gauna užduotį tą pačią situaciją suvaidinti supykę ir atspalaidavę. Šios scenos pasako daug apie tai, iš kur atėjo būsimi artistai, apie jų temperamentą ir pasaulį. Filmas trumpas – jis trunka tik 76 minutes, tačiau „Cezaris turi mirti“ prisodintas ne tik Shakespeare'o žodžiu, bet ir juos tariančių minčių bei vilčių. Idomi ir atviro teatrališkumo bei dokumentiškumo samplaika filme, nors vis dėlto kartais „Cezaris turi mirti“ priminė gerai nufilmuotą televizijos teatrą.

Tačiau, man regis, filmas – ne tik apie kalinius, bet ir pačių režisierius apmąstymas apie šiuolaikinę Italiją. Maištinga refleksija apie gimtinės likimą būdinga ne vienam ankstesniui režisieriui filmui. Kai suprantai, kad tragiskasis Brutus, nuoširdžiai patikėjės savo veiksmų kilnumu, yra Sicilijos mafiozas, filmas tikrai peržengia kalėjimo teatro ribas.

Didžiuoju žiuri prizu – „Sidabrinio lokio“ apdovanotas vengrų režisierius Bence's Fliegaufas filmas „Tai tik vėjas“ („Csak a szel“, Vengrija, Vokietija, Prancūzija, 2011) taip pat remiasi tikrais faktais, kai 2008–2009 m. Vengrijoje buvo išžudytos dešimtys čigonų šeimų. Filme rodoma vienos čigonų šeimos dieina nuo ankstyvo ryto, kai motina

išsirengia į darbą – ji dirba valytoja, – paauglė duktė į mokyklą, o jaunelis sūnus išeina bastyti po mišką. Namauso lieka neigalus senelis. „Doggmiska“ kamera sekā filmo herojus iš labai arti. Naktį buvo sušaudyta kaimynų šeima, todėl iškart suprantai, kodėl personažai išsilauso į kiekvieną garsą, išsigasta kiekvieno atsitiktinai sutikto žmogaus. Jie – visuomenės, kuri net neslepia savo priešiškumo, atstumtijei, todėl būdamos viešumoje motina ir duktė užsideda abejingumo kaukę. Mergina nesureaguos net kai klasės draugė persirengimo kambaryste pradės prievertauti. Regis, filmo herojai iš visų jėgų stengiasi likti nepastebeti ir pagaliau sulaukti tos dienos, kai Kanadon emigravęs tėvas visus pasikvies pas save.

Netrukus suprantai, kad tai – pastutinė filmo herojų gyvenimo diena. Režisierius meistriškai kuria grėsmės atmoferą, todėl svarbus kiekvienas filmo heroju gestas ir žvilgsnis. Jaunelis miške išsirengė bunkerį, kur tikisi pasislėpti nuo žudikų. Smalsus vaikas išsigauna į ką tik nužudyti kaimynų namus, stebi nusikaltimo vietą tariantių policininkus. Kartu su kiekvienu filmo personažu ir žiūrovai tarsi iš padilbū stebi juos supantį, nedraugišką ir pavojingą pasaulį, kuriame, regis, fiziškai juntamas krauso ir prievaratos kvapas. Atmosfera į filmo pabaigą tik tirštėja – nelaimės neišvengiamybę pabrėžia ir nužudyti kaimynų paršelio motyvas. Filmas prasideda jo skleidžiamais panikos garsais. Pavakary berniukas ras paršelį miške nušautą ir palaidos.

Fliegaufas, rodydamas iš esmės minimalų veiksmą, sugeba visą filmą išsaugoti įtampa. Tik pabaigu man pasirodė per daug. Iš tikrujų filmas baigiasi, kai berniukas naktį sako į garsus šalia namo išsiklausantį seserį: „Tai tik vėjas.“ Paskui bus dar dvi: pirmoji, kai nakties tamsoje pasigirs ilgai netylantys šuviai, ir kita, kai lavoninėje sanitetas rengs motiną, seserį ir senelį puošniasi ir spalvingais drabužiais, bandys užpudruoti kulkų paliktas žaizdas, ir karstai nutols pilku koridoriumi.

Geriausiu režisieriumi žiuri pripažino ir „Sidabrinio lokio“ apdovanoto vieną festivalio favoritą – vokių Christianą Petzoldą. Aš jo „Barbarai“ (Vokietija, 2012) būtiau atidavusi ir „Auksinį lokį“, nes seniai neteko matyi filmo, kuris taip nuosekliai perteklų turinį vaizdais, atmosfera, detalėmis ir, žinoma, aktorių vaidybą. Pasakojimas apie gydytoją, kuri, padavusi prasymą išvykti gyventi į Vakarus, atsiduria gilioje Vokietijos Demokratinės Respublikos provincijoje, ne tokis paprastas, kaip gali pasirotysi iš pirmo žvilgsnio. Petzoldas kruopščiai – iš daiktų, garsų, spalvų, gestų – atkuria 9-ojo dešimtmečio pradžios VDR atmosferą. Tačiau kartu jis rodo, kad pasaulyje, kur, regis, tyvroti sunkus įtarumo ir valstybės ska-

tinamos išdavystės kvapas, atsiranda vienos tyliam pasipriešinimui, paširinkimui ir meilei. Ninos Hoss meistriškai suvaidinta gydytoja Barbara filmo pradžioje konstatuoja, kad čia gyventi neįmanoma. Ji pribima tremtį stoiskai, nes žino, kad tai greit baigsis – sužadėtinis iš Vakarų Vokietijos rengia Barbaros pabėgimą. Tačiau lemiai dieną ji nuspręs pasilikti. Tikroji filmo tema ir yra tos nematomos abejonės, moralinės ir profesinės atsakomybės jausmas, meilė, tai, kas nežmoniškiausiomis sąlygomis leidžia išlikti žmogui.

Būtiau atidavus Niui Hoss ir „Sidabrinį lokį“ už geriausią moters vaidmenį. Žiuri jį paskyrė keturiolikmetei iš Kongo Rachelei Mwanza, suvaidinusiai į Afrikos pilietinius karus prieš savo valią įtraukto vaiko dramą kanadičio Kimo Ngueno filme „Maištininkė“ („Rebelle“, „War Witch“, Kanada, 2012).

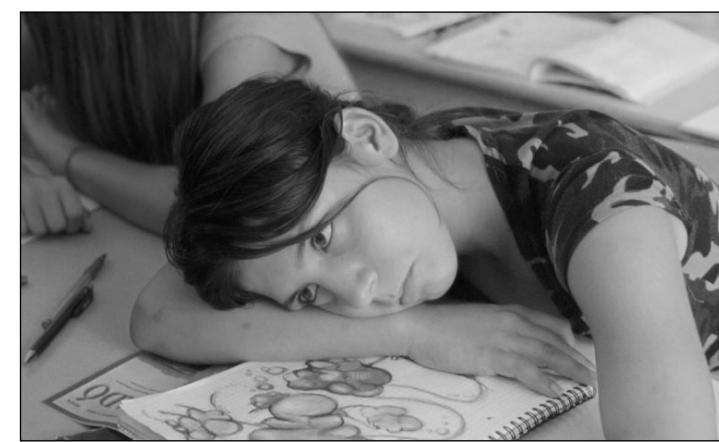
Suprantama, kad apdovanojimas padės mergaitei, kuri iki filmavimo buvo beraštė, susikurti normalų gyvenimą.

Gana netikėtas pasirodė ir „Sidabrinio lokio“ apdovanojimas geriausiam aktoriui Mikkelui Boe Falsgaardui. Jis suvaidino karalių Kristijoną VII kostiuminėje istorinėje danų režisieriaus Nikolajaus Arcelio dramoje „Karališkoji afera“ („En kongeling affaere“, Danija, Vokietija, Švedija, 2012). Suprantama, kad apdovanojimas padės mergaitei, kuri iki filmavimo buvo beraštė, susikurti normalų gyvenimą.

„Sidabrinis lokys“ už iškilų me-

„Cezaris turi mirti“

„Tai tik vėjas“

zuota *a la* mėgčiujas 16 mm juostėje nufilmuotas nebylus filmas. Jis nukelia į Afriką, kur prabėgo Auroros vaikystė ir jaunystė. Filmas, kupinas nostalgijos ir noro suprasti, kaip kine veikia atminties mechanizmai, pelné ir FIPRESCI prizą.

Specialiuoju „Sidabrinio lokio“ apdovanotas Ursulos Meier „Aukštynių vaikas“ („L'Enfant d'en Haut“, „Sister“, Šveicarija, Prancūzija, 2012). Jo herojus – dylikamantis berniukas, vagiliaujantis kalnų slidinėjimo kurorte. Pinigų jam reikia, kad išgyventų kartu su nuolat darbus paliekantį neatsakingą seserimi. Man filmas pasirodė nelabai vykusi brolių Dardenne'ų stilus imitacija – beveik dokumentiškai atskura skurdžių filmo herojų aplinka ir berniuko pastangos susikurti fantastiją pasaulį, kuriame jo tėvai yra viešbučio savininkai, o jis pats – laimingas vaikas. Tačiau pasakojimas taip ir nepakyla iki to lygmens, kuris hiperrealistinius Dardenne'ų filmus paverčia beveik biblinėmis parabolėmis apie gėjų ir blogi. Atvirščiai, siužetas pasisuka ir paaikščia, kad sesuo iš tikrujų yra berniuko motina, o jis desperatiškai trokšta jos meilės. Spaudos konferencijoje, išgirdus pricaištus, kad Šveicarijoje, kur socialinė rūpyba itin aukšto lygio, tokia istorija paprasčiausiai būtų neįmanoma, režisierė prisipažino norėjusi sukurti pasaką.

Laikas parodys, kurie šiųmetiniai Berlinalės filmai išliks kino istorijoje, o kuriuos bus sunku prisiminti ir po kelerių metų. Tačiau šiemet akivaizdu, kad praeities (nebyliojo kina taip pat) nostalgija kartais stipresnė už norą suprasti dabartį.

Berlynas – Vilnius

Antkapis svetainėje

Mario Fratti „Sesuo“ Kauno mažajame teatre

Kristina Steiblytė

Nei Biblijos veikėjai, nei šventieji, nei antikinių mitų personažai neturėjo ypatingų ženklių ar užrašų, pranešančių aplinkiniams apie jų išskirtinumą: beveik visi buvo paprasti žmonės, kuriems dievų sprendimu ar laisvu pasirinkimu suteikta galimybė padaryti kažką neįprasta. Tad ir dabar gatvėje sutiktas paprastas žmogelis gali būti šventasis arba mito veikėjas. O kiekvieną dieną užbaigiantis polifoninis kaimynų choras, svaidantis prakeiksmus, gali būti šiuolaikinės mitologijos kūrėjas. Apie tokius mitinius dabarties veikėjus bando kalbėti Kauno mažajame teatre pastatyto spektaklio „Sesuo“ kūrybinė grupė.

Spektaklyje pagal Mario Fratti pjesei pasakojama šeimos istorija. Ši šeima išsigimus, iškrypusi, tragedika. Nė vienas iš triju vis dar kartu gyvenančios jos narių nesako tios, nors patys jos ieško, nė vienas nėra laimingas. Motina (Doloresa Kazragytė) vis aiškinasi vyrų ir moterų santykius, mėgindama suprasti, kodel vyros nustojo ją mylėjės. Jos duktė Rozana (Eglė Mikulionytė) ieško užsimiršimo ir švelnumo atsitiktinių vyru glėbyje, nors žino, kad niekada niekuo nepasitikės ir nieko nemylės. Šios sūnūs Karlas (Rokas Petrauskas) nori kalbėtis, mėgina suprasti savo šeimos ir savo paties istoriją, tačiau pasakoti apie save nelinkęs ir atskleidžia tik dėstydamas savo painias, prieštarinas mintis apie moteris.

Ant beprotybės ir nebūties ribos balansuojančią šeimą vienija ir kartu skaldo scenoje nepasirodanties, bet dabartinį jos būvi nulėmęs vyras. Jis ne tik savo šeimai palikęs tėvas. Tai, kad jis ne tik Karlo tėvas, bet ir senelis, yra paslaptis, neleidžianti jaunuoliui augti, o jo motinai-seserai bei senelei gyventi. Ši paslaptis nuo žiūrovų slepiama iki pat spektaklio pabaigos, nors netie-

siogiai išsakoma jau pirmomis minutėmis. Tad visos Karlo kalbos apie motinos šventumą, apie vyro ir moters santykius tikrai šios šeimos situaciją suprantantiems žiūrovams skamba kitaip, nei yra išsakomas: vakinio negalėjimas išpareigoti, bendrauti su moterimis, noras valdyti ir vadovauti skleidžiasi kaip tėvo valia įvykusios šeimos tragedijos pasiekė, kaip mitinė, o ne buitinė problema. Tiesa, kūrėjai sakosi nenorėti nieko teisinti ar smerkti. Vis dėlto nesunku pastebėti Karlui jaučiamą simpatiją ir norą jį vaizduoti kaip nekalnāt auką, turinčią atpirkti tėvo kaltes.

Tokia šeimos situacija, realiam įgyvendinimė turinti ir kur kas baisesnių atitikmenų, spektaklyje priartinama prie antikinio mito. Šią istoriją kaip mitą perskaite ne tik režisierius Artūras Žukauskas ir aktoriai, bet ir muzikos bei scenografijos kūrėjai – kompozitorius Antanas Jasenka, dailininkė Neringa Keršulytė.

Scenoje yra gausu akmenų, kuriuos nuolat, nelyginant Sizifas, nieko neiškaldamas kala Karlas. Palei sienas suramstytos akmeninės plokštės su kažkokiu tekstu liekanomis primena antkapius, o spektaklio pabaigoje viena iš jų būtent tam ir panaudojama. Guli ir dorėninės kolonos nuolaužos, kartu su E. Mikulionytės suknele bei R. Petrauskas per petį persišriu paltu tiesiogiai rodančios norą mitologizuoti scenoje pasakojamą istoriją.

A. Jasenkos muzika, nors taip pat tarsi apeliuoja į antiką, vis dėlto nėra tokia iliustratyvi. Pasitelkės epifajios temą kompozitorius sukuria išpūdingą garsyną, spektaklyje, deja, naudojamą gana primitviai: garsas sustiprina režisūros bei vaidybos ir šiaip labai akcentuojamas scenas, pernelyg kontrastuojančias su ne tokiai įtemptais epizodais. Tai gal ir nėra savaimė blogai, jei nebūtų persistengta: dabar lemia-

Doloresa Kazragytė (Motina) ir Rokas Petrauskas (Karlas) J. KAMENSKO NUOTR.

mąsios pasakymo akimirkų muzika užgroja taip garsiai, kad E. Mikulionytė nesugeba jos perrékti. Ir jei vis dar yra žiūrovų, iki tos akimirkos nesupratusių, kas kieno tévas ir kas kieno motina, tai, deja, jiems tenka susitaikyti su nežinomybe arba paklausti greta sčindinčių žiūrovų: spektaklyje tai nebus nei pa-kartota, nei paaškinta.

Nors spektaklį ir mėgina pa-kylėti iki tragedijos, vis dėlto tai tik buitinių pokalbių virtinė mažoje scenoje, kurioje, tarsi eilinio daugabucio virtuvėje, nėra kur apsiuskti. Bandydami kuo vaizdžiai ir

šiam spektakliui tinkama (pabrėžia šeimos santykų šaltumą, negebėjimą komuniuoti), scenos partneriams, o ypač dar tik pradedančiam aktoriui R. Petrauskui, tokia kolegė scenoje nepadeda.

Tikslios, atidžios režisūros, regis, pritrūko ir R. Petrausko, ir E. Mikulionytės personažams. R. Petrauskui šiame spektaklyje tenka žiaurus krūvis: jis yra pagrindinis veikėjas, nepaliékantis scenos per visą veiksmą. Ir nors sąžiningai vydo visus režisierius ir kolegių nurodymus, savarankiškai neštį tokį krūvį jam dar per sunku. Šiuo metu jaunam gabiam vaikinui, regis, būtų geriausia padirbėti su režisieriumi, galinčiu padėti augti, skatinančiu veikti kūrybiškai, o ne eksplatuoti štampus. O štai E. Mikulionytei, šiame spektaklyje dar kartą sukūrusių tokiai pačią tragedišką herojė kaip Antigonė, o iš dalies ir Alydė J. Jurašo spektakliuose „Antigonė Sibire“ ir „Apsivalymas“, režisūros reikia, kad aktorė išeitų iš prisiminto vaidmens. Kadaisė sužavėjusi išraiškingais antraplaniais vaidmenimis Oskaro Koršunovo spektakliuose, šiuo metu E. Mikulionytė atrodo ištrigusis tragediškos moters amplua.

Spektaklio pabaigoje išryškintas antkapis tėvui, antkapis šeimai ir artumui bei atidengtas nudžiūvės (šeimos) medis, – tai lyg paskutiniai irodymai, kad sukurtas ne mitas, o buitinė drama, pagražinta ganėtinai akivaizdžia simbolika. Lieka tik smėlio dulksė nosyje, ir tai anaip tol ne metafora: spektaklio metu barstomo smėlio dulksė pasklinda mažoje patalpoje ir jautresnius žiūrovus gali dusinti. Reikia tikėtis, kad ne visai baigtą spektaklį nuspren-deš rodyti teatras ir jį toliau savarankiškai kursiantys aktoriai prisėmė atsakingą darbą, kurį taip pat atsakingai ir atlikis: spektaklis be režisieriaus (be tėvo) gyvuos sekminigiai nei spektaklyje rodoma tėvystės atsisakiusio vyro palikta šeima.

Premjeros

„Kandidas“ Operos ir baletu teatre

„Kandidas, arba optimizmas“ – taip vadinosi XVIII a. prancūzų mastytojo Voltaire'o satyrinė novelė. 1956 m. Niujorke, Brodvėjuje, įvyko Leonardo Bernsteino miuziklo „Kandidas“ premjera. 2012 m. kovo 2 ir 3 d. šis miuziklas pirmą kartą nuskambės Lietuvoje, Nacionaliniam operos ir baletu teatre.

Pasak naujojo pastatymo muzikos vadovo Martyno Stašaus, ironiški Voltaire'o teiginiai apie jo laikų politiką tinka ir mūsų realybei. Kalbinuose intarpuse galbūt išgirsime įdomių minčių apie dabartinę Lietuvos politiką. Juolab kad tekstus į lietuvių kalbą vertė ir truputį „aktualizavo“ rašytojas Herkus Kunčius.

Tiesa, dainuojama bus angliskai, bet melodinges L. Bernsteino muzikos verta klausytis originalo kalba. Dainuos žinomi solistai – Ed-

mundas Seilius, Joana Gedmintaitė, Vytautas Juozapaitis, Laima Jonutytė, Regina Šilinskaitė, Audrius Rubežius, Arūnas Malikėnas, Egidijus Dauskurdis, Rafaillas Karpis, Liudas Norvaišas. Dalyvaus ir aktorius Vytautas Rumšas.

O kuo čia dėtas optimizmas? „Kad ir kaip būtu blogai, sakai, kad yra gerai“, – teigia vienas iš miuziklo veikėjų. Mums, rytu europiečiams, tokia filosofija turėtų būti puikiai suprantama. Juolab kad kita miuziklo veikėja, Senoji ponija, kūrinio siužete ir yra išeivė iš Ryto Europos. Ir tai nenuostabu – garsusis amerikiečių dirigentas ir kompozitorius L. Bernsteinas buvo iščiuvi iš Ukrainos sūnus.

L. Bernsteino „Kandidas“ – antراسis miuziklo pasirodymas Lietuvos operos ir baletu teatre po Viačeslavovo Ganelino „Baltaragio malūno“, 1979 m. pastatytu kaip baletas. Tiesa, pats L. Bernsteinas „Kandidą“ vadino operete, taip norėdamas pabrėž-

ti kūrinio sąsajas su europietiškaja tradicija.

Ši kartą išgirsime koncertinių – arba pusiau koncertinių – atlikimą, mat tam tikra minimali režisūra, šviesų scenografija kuriama. „Tokia versija įteisinta paties kompozitorius, – sa-ko M. Staškus. – 1989 m. jis pats dirigavo Londono „Barbican“ salėje koncertinės versijos premjerą, ir „Kandidas“ išpopuliarėjo visoje Europoje.“ O nuo šiol, tikėkimės, jis taps populiarus ir Lietuvoje.

LNOBT INF.

Svetur

Oskaro Koršunovo „Miranda“ Lenkijoje

„Sekmadienį pamačiau „Mirandą“ Naujajame teatre ir buvau sužavėtas aktorių meistiškumu bei režisieriaus jautrumu. Norėčiau, kad jūsų teatras būtų įsikūrė Lenkijoje“, – tokiai žodžiai buvo palydėtas režisierius Oskaro Koršunovo

naujausias spektaklis Poznanėje.

OKT/Vilniaus miesto teatras į pirmąjį W. Shakespeare'o festivalį Poznanėje buvo pakviestas kaip garbės svečias, o spektaklis „Miranda“ su-tiktas kaip didžiausias jo įvykis – gausais aplodimentais ir „bravo“ šūksniais. Po pasirodymo aktoriams Airdai Gintautaitėi ir Povilui Budriui savo simpatijas reiškė Lenkijos aktoriai, dėkojė už suteiktą įkvėpimą.

Festivalis Poznanėje skirtas žymiam lenkų aktoriui Tadeuszui Łomnickiui, kuris mirė scenoje per „Karaliaus Lyro“ repeticiją likus savaitei iki premjeros. Jo programoje buvo rodomi filmai, vyko paskaitos apie šį aktorių, o „Miranda“ tapo finaliniu viso festivalio reginiu.

Lenkijos publiką taip šiltai ir su-pratingai spektaklį sutinka jau antrą kartą. Praėjusiu metu rugpjūčio mėnesį parodys Gdanske „Miranda“ sulaukė gerų atsiliepimų ir iš žiūrovų, ir iš kritikų.

Lenkijos publiką galės ir toliau

D. MATVEJEVO NUOTR.

džiaugtis „Miranda“, nes šiemet spektaklis bus parodytas dar Kalisz ir Torūnėje. Taip pat jis pamatyti Rumunijos, Rusijos, Švedijos ir Vokietijos publiką. Lietuvos žiūrovai išvys „Mirandą“ Vilniuje kovo 6, 7, 21, 22 d., Kaune balandžio 10 d. bei Rokiškyje kovo 9 d.

OKT INF.

Piešinio (at)mintis

Marijos Teresės Rožanskaitės darbų paroda galerijoje „Kairė–dešinė“

Laima Kreivytė

Kai Jurga Minčinauskienė pasiūlė prisiideti rengiant Marijos Teresės Rožanskaitės piešinių parodą „Kairės–dešinės“ galerijoje, apsižiugiau. Prisiminiau menininkės dirbtuvėje matytas krūvas piešinių ir eskių, kurių tik nedidelė dalis eksponuota parodose. Bet kartu sukirbo abejonė. Nors Rožanskaitė pieše daug – pieštukų ir pastelėmis, flomasteriu ir angliuku, tušinuku ir sanguinu, – piešinio, kaip savarankiško meno kūrinio, nesureikšmino. Tiksliau, nesureikšmino formos, virtuoziškos linijos, autentiško gesto paieškų. Jai visada buvo svarbiu tai, kas slypi už popieriaus lapo – žmogus, emocija, dramatiška situacija, idėja. Piešinys Rožanskaitei buvo tik viena iš medijų, realybės retransliavimo priemonė.

Todėl nusprenādome parodoje neapsiriboti techniniu piešinio apibrėžimu ir pristatyti ji kaip (at)minties gija, susiejančią spontanišką akimirkos išpūdį, išgyventą patirtį ir kūrinio idėjos užuomazgas.

Rožanskaitės piešinius galima skirstyti į kelias grupes: kelionių eskių, portretai, kaimo architektūra, medicininės tematikos piešiniai ir kūrybinių idėjų fiksavimas. Grupes galima analizuoti smulkiau – ir kiekviena jų išryškins vis kitas menininkės kūrybos briaunas. Kelionių eskių atskleidžia ne tik plačią patirties geografiją, bet ir pastangas peizažą sieti su dvaisine būseną, ieškoti monumentalios metaforos. Kalnai ir olos apibendrintos beveik iki abstrakcijos, kone veržiasi iš lapo (ar paveikslė rėmų). Lietuviško peizažo kontekste Rožanskaitė jodomi ne tik Sibiro platybes primenantia spalvų gama, bet ir iš vaikystės tremtyje atsineštu kitokiu erdvės, šviesos pojūčiu, peizažo, kaip biografijos rašymo, samprata. Tas apibendrintas žvilgsnis į aplinką (kai peizažą atstoją beveik visą paveikslą užgriozdinęs riedulys ar venų raiziginį primenančios „Azijos upės“) jau buvo apžvelgtas Piekurų šeimos parodoje Šv. Jono gatvės galerijoje (2007). Pristatas ir kitas kelionių piešinių ciklas – savotiškas Vidorinės Azijos komiksas, kurio pagrindinis herojus – dailininkės vyras Igoris Piekuras. Humoristiniai piešiniai (Piekuras ant asiliuko, ant klimo „hareme“, su dviem arbūzais) buvo rodyti parodoje „IstorijOS istorija“ galerijoje „Vartai“ (2005), išryškinusioje biografijos ir istorijos sąsajas dailininkės kūryboje.

Idomūs ir Rožanskaitės pieštis portretai. Ir čia jai procesas svarbesnis už rezultatą. Dailininkės pakwesti kaimo žmonės pasakoja savo gyvenimus, dainuoja. Menininkė yra sakiusi: „Apsilankau kaimo troboj, kalbuosi su pagyvenusiais žmonėmis, imu pieštuką ar anglį ir stengiuosi nupiešti visas veide esančias raukšles, nes jos man gražiausios. Klausausi jų godų. Jie pasakoja, aš klausausi ir pašau. Jie pasitiki ma-

nimi, o aš jais...“ Piešinius su parašte į užrašytomis istorijomis Rožanskaitė idėjo į senų pirkų langus – į „Arkos“ (2005) galeriją atėjusį žūrovą pasitikdavo pro langus žūrinčius senukai ir senutės. Piešdama kaimo žmones ir architektūrą dailininkė tampa etnografe ir antropologe – fiksuojant gyvenimą, raukšlėse ir medžio rievėse išrašytas istorijas.

Šie piešiniai yra nuoširdaus bendravimo tēsinys, todėl prasidėjė pokalbiai parodoje nenutrūksta.

Menininkės svarbus ne tik tiesioginis santykis. Jos negąsdina medijuoti – nuotraučių, atspausdinti ekrane matyti vaizdai. Tarp dailininkės pieštų eskių randame ir portretus su užrašais „iš teleekranu“: Genadijus Roždestvenskis, Mražinskis. Ir, žinoma, garsioji čecénė su žuvusių čecenių figūrelėmis, nuo pieštomis transliuojant įkaitų dramą Maskvos teatre. Atrodytų – kam piešti, jei galima nufilmuoti ir nuotraučių. Juo labiau kam piešti tai, kas jau nufilmuota? Ar tai nėra perteiklinė informacija?

Ne, jei į visas prieinamas priemonės ir medžiagas žūri konceptualiai – kaip į minties nešėjas. Tada motyvo kartojimas tampa ne trūkumu, o įtvirtinimu, kūrybine variacija. „Kairė–dešinė“ rodomoose Rožanskaitės darbuose siekiame išryškinti dailininkės svarbių temų ir idėjų plėtotę per jų pasikartojimą skirtingose mediouse. Piešinys čia svarbus ne kaip natūros, o kaip kultūros studija, kur anatominių tikslumų ir grožį dažnai nustelbia konceptualus santykis su tapyba ir fotografija.

Piešinys, kaip minties ir gyvybės gija, teiasi per abi sales. Viena jų skirta medicinai. Atskaitos taškas – tapybos darbas „Sirdies operacija I“ (1974). Greta kaip dėlionės fragmentai išdėstyti piešiniai ir fotografijos. Atidus žūrovą atpažins sutvarstyta ranką ir operacinių blizgančiaisiais kvadratais dekoruotas sienas, žnyplės ties žaidžia ir į ją nukreiptą šviesos pluošta. Šis tapybos darbas atskleidžia konceptualiai apibendrinantį – bet ir žiauriai realistišką meninį mąstymą. Nebelieka chirurgų, tik atvertas sirdies plotas, medicinė įrangą ir beveik visą paveikslą uždengianti balta draperija. Rožanskaitė tuo pat metu kuria metaforą ir metonimiją – apibendrintą operacijos sceną ir vienintelę žmogų atstojančią kūno

dalį – ranką. Galima sakyti, kad „Sirdies operacija“ ir yra iš metonimijų sudėliota metafora. Aplink dar tankesnis „kūno tēsinį“ tinklelis: piešiniuose užfiksuoti tik medicininiai prietaisai be žmonių: dumplės (dirbtini plaučiai), vamzdėliai (kraujagyslės), ligoninės lovos ant ratukų. Žmogaus – nei ligonio, nei gydytojo – nėra, nebent kūno fragmentai: rankos, kojos, galva. Jei parodą skaitytume kaip knygos apie menininkę tēsinį, tai būtų objektas žaizda: „Miręs kūnas, matomas be Dievo ir už mokslo ribų, yra būdingiausia abjekto išraiška. Tai mirtis, užkrečianti gyvenimą.“ (Julia Kristeva). Ir žaizda, kaip trauminės tapatybės išraiška, ligoto kūno ir sergančios visuomenės metafora.

Anonimiška „Sirdies operacija“ supa šalti prietaisai ir kūno dalys. Ją stebi chirurgai ir rentgenologai nuo priešingos sienos. Tiksliau, jie stebi ligonius ir prietaisus. Tarp paskartojančių rentgeno kabinete nusirengiančios moters, gydytojų grupės ir į aparatą guldomo ligonio eskių galima atpažinti paveikslų „Studentai rentgenė I, II“ (1979) kompozicijas ir gydytojo iš „Rentgeno kabineto“ (1983) nuotraukas. Šia sieną galima pavadinti „žvilgsnio anatomija“.

Kaip konstruojamas medicininis žvilgsnis? Žūrintysis atstovauja žinojimo galiai, jis sprendžia, tūri, nustato. Apžiūrimas žmogus yra pažidžiamas. Jis yra tyrimo objektas, sudaiktintas kūnas. Apie žvilgsnio ir galios santykį rašęs Michelis Foucault pateikė Benthamo panoptikono struktūrą kaip pavyzdį mechanizmu, automatizuojančio ir deindividualizuojančio valdžią: „Panoptikonas yra mašina, išardanti matyti-būti matomam poros vienybę: esantis žiediniame pastate matomas kaip ant delno, bet pats niekada nieko nemato; esantis centriniame bokštė mato viską ir niekada nėra matomas.“ Rožanskaitė rentgeno tematikos darbuose išriko ardo matančiojo ir matomojo vienybę, pabrëždama santykio asimetriją. Tačiau ji komplikuoja situaciją kartais sukeisdamas vietomis stebintįjį ir stebimąjį. O ypač į stebėjimo lauką įtraukdama žūrovą. Taip atsiranda keleriopa stebėjimo sistema; gydytojas per aparatą stebi ligonį, o žūrovą stebi juos abu. Paveikslė erdvė komplikuojama suardant žvilgsnio tra-

Ekspozicijos fragmentas

Marija Teresė Rožanskaitė. Piešinys

jektoriją: mes matome nuogą pacientės nugara, o medicinos studenai – tik širmą priešais nusirengiančią moterį. Rožanskaitė parodo ne tik sistemos galią (uniformuoti gydytojai ir nuogas nežinomas ligonės kūnas), bet ir jos šaltinį, vaizduodama rentgenologą iš nugaros ir taip jį „objektifikuodama“.

Tarp „medicininio žvilgsnio“ ir „kūno tēsinį“ išterpiala ligoninės lovos. Dažniausiai su vamzdėliais ir lašelinėmis apraizgytais ligonais. Ciā geriausiai atskleidžia piešinio, kaip spontaniškos būsenos fiksavimo priemonės, savybės. Rožanskaitės žmonės apibendrinti, o kartu charakteringu – sugriuvę veidai, ašrūs rakursai, susipynusios kūno ir mechanizmų linijos. Horizontalus sergančio žmogaus būvis – žemutinė egzistencijos padala, jis įkalinamas sveikatos priežiūros įstaigoje kaip kalėjime. Dviejose eskių juostose matome paveikslus su lovos „grotomis“ variacijas: „Raudonos lovos“ (1994) suspaudžia mažytes ligonių figūrelės, jų gyvenimas įremintas metalinių lovų galais. Arba skėsta ligoninės patalų „Geltonose draperijose“ (1991) – šio paveikslės eskizas kabos šalia.

„Dešinė“ medicininė salė yra žemutinės kūryboje randamas Kristaus kančios motyvas. Jি Rožanskaitė naudojo ir sovietmečiu, kai religinė tematika buvo netoleruojama. Iš tų laikų išlikę „sekularizuoti“ kenčiančio žmogaus atvaizdai, artimi krikščioniškai ikonografijai: asambliazas „Prikalimas“ (tada vadintas „Skausmu“, 1977), sutvarytas žmogaus „Torsas“ raudoname kvadratė, o ir 1995 m. nutapytas „Kabantis“. Šiuose paveiksluose figūra su ištestomis rankomis vaizduojama iš nugaros, dar labiau pažėžiant jos vienišumą. O gal atsigržimą ne i žūrovą, bet į transcendentinę erdvę už paveikslė. Tarp eskių rastas (samonitoriai ar netycia) perplėstas nutapytas nukryžiuoto figūros etudas. Menininkė dažnai ardė reprezentacinių erdvę ir paveikslės plokštumą – gal ir kančios dramatizmui išreikštį reikėjo ne simbolinio, o tikro lūžio. Vienas iš nukryžiuotojės eskių specialiai suglamytas – kaip Rožanskaitės dažnai vaizduojamos draperijos. Simbolika, kad gimimą, kančią ir mirtį sujungia paskutinis dailininkės darbas, kurį pagal menininkės eskizą „Vilniaus albumui“ atspaudė Kęstutis Grigaliūnas. Ciā nėra aliejaus ir drobės, bet yra silkografija ir menininkės pastanga konceptualiai sujungti alfa ir omega minties ir atminties gija.

Paroda veikia iki kovo 10 d. Galerija „Kairė–dešinė“ (Latako g. 3, Vilnius) Dirba antradienį–penktadienį 11–18 val., šeštadienį 11–15 val. Knyga „Marija Teresė Rožanskaitė: vaizdai ir tekstai“ vasario 25 d. (šeštadienį) 19 val. bus pristatyta Vilniaus knygų mugėje, „Litexpo“ konferencijų salėje 3.2

Nuo svajonių iki asmens kulto

ATKELTA IŠ 1 PSL.

nes menotyrinkai, dirbantys su vizualiais menais (bent dalis jų), labai įtarai žiūri į vadinamąjį „dizainierišką“ meną – kai pro išpūdingą vizualų sprendimą styrō naivus turinys. Ko gero, geriausiuose kūriniuose tampa nebesvarbu, ar tai labiau dizaina, ar menas, tačiau šios sritys turi kartais labai skirtingus kriterijus, todėl prireiks laiko, kol atsiras norinčių surizikuoti analizuoti dizainą iš mano kritiko darzo.

„16 žingsnių artyn“ paprasto žiūro gal ir nepribloškia didžiulėmis naujenomis, tačiau keli darbai liks neištinti iš nuolat perpildomo smergenų „kietojo disko“. Pavyzdžiui, Jessicos Signell Knutsson iš Švedijos „Sušildantys Baltijos jūros vaizdai“ – paprasciausių dvispalvių apklotų kolekcija. Kickvienę apklotą sudaro du atspalviai, o horizontalių skirtingų nurodo į jūros horizonto liniją. Tai jūros portretų kolekcija arba supaprastintų peizažų rinkinys. Besileidžiančios Saulės oranžinė ir nuraudusios bangos, aušros rausvumas ir dar neprabudinta šešėlio pilkuma, du debesuotos dienos niuansai – vilnos ekranas teleportuoja į erdvę gamtovaizdį. Ir, ko gero, šie apklotai turi daugiau galų nei detaliosios marinistų drobės. Toje pačioje salėje atsidūrė jachtos maketas, mobili laužavietė, iškylos maišas, buteliukai su skirtingų jūrų vandeniu ir be pabaigos atnaujinami skandinaviški megztiniai verčia svajoti apie ilgas kaip vaikystėje varas atostogas (galbūt tuo dizaina ir laimi prieš meną – nes sugrąžina protą prie kūno), taip nederančias su peizažu už langą.

Kad ir ekstremaliomis sąlygomis (22 laipsniai šalčio), į maršrutą negalėjo būti neįtraukta Eglės Vertelkaitės paroda. Menininkė pasirodo retai, bet visuomet išimena ilgam. Nors straipsnyje „Kirvis užšalusiai jūrai“ („7md“, Nr. 4, 2012-01-27) Laima Kreivytė ant Eglės Vertelkai-

tės kūrybos jau sudėjo visus svarbiausius akcentus, Vilniaus grafikos centro galerijoje „Kairė-dešinė“ (Latako g. 3) veikusi antroji parodos „Mergaitė su kirviu“ dalis provokuoja šį tą pridurti. Pirmoji parodos dalis buvo rodoma „Titanike“. Antroji „Mergaitė su kirviu“ daug kameriškesnė, jei tai įmanoma, turint galvoje, kad rankose kirvis. Ir įvairesnė – kone kickvienas darbas atliktas vis kita technika. Tačiau ritmas išliko svarbiausiu visumą organizuojančiu elementu. Vertelkaitės kūryba savo démesiu struktūrai labai panaši į kompozitoriaus ar matematiko darbo eiga. Kaip ir žiūredamas į muzikines partitūras ar ilgiausias formules aiskiai suvoki, kad nors kūrinių vizualiai labai gražus, svarbiausia prasmė slypi už kodo. Brūkšneliai, tiesės, kirčiai ir jų aibės žymi kažką visai kita – erdvę ir jos ribas, jausmą ir jo pasekmes, laiko savybes (tašumą, užsikirtimą, aštrumą) ir jo fiksavimo galimybes etc. Menininkė turi išplėtotusi savą

ženklu sistemą ir iš jos konstruoja mą privačią visatą, kurią įmanoma suvokti intuityviai (ir intelektualiai). Kaip ir ritualiniame šokyje, daug ko neįmanoma tiksliai nupasakoti žodžiais, tenka sekti ritmą kartojant kickvieną kirtį ir galų gale įsitikinti, kad Vertelkaitės grafika, lygai kaip ir muzika, yra suvokiama laike. Kaip visa oratorija negali nuskambėti galvoje per kelias sekundes, taip ir Vertelkaitės kūriniuose grandiozinės struktūros atsiveria po truputi.

Vieno skvero atstumu – VDA galerijoje „Artifex“ (Gaono g. 1) – rodoma dar viena abejonių dėl kokybės nekeliančios menininkės Laimos Oržekauskiencės paroda. Mažytėje galerijos erdvėje pristatomai keli garnūs senesni darbai ir paskutinieji – serijos „Pitiros“. Penkiasdžimtmetės ir „Kasdienybė. Ritualas“. Idomu stebėti, kaip keičiasi kūriniai, atsidūrė kitoje erdvėje. Pitiros (senovės graikų pranašautojos, pamiršusios jaunystės aistros ir gi-

Eglė Vertelkaitė. Parodos „Mergaitė su kirviu“ ekspozicijos fragmentas

lesnio žinojimo galia lemtingas ištaras perduodančios moterys) prietemoje atrodo dar ryškesnės. Iki tokio pat aiškumo kaip ir išorinis vaizdas išryškėja audimo raštai. Jie ima veikti unisonu. Bendras vaizdas sodresnis, ir tai padeda atsikleisti sumanymo daugiasluoksnukumui. Ši ekspozicija yra tarsi koncentruota sakralaus susikaupimo ir iš jo kylančio palengvėjimo zona. Smūginis poveikis garantuotas. Tokios parodos gali užtekti ir visiem metams. Tačiau jei tikslas – sužiūrėti kuo daugiau, jėgų liko dar vienai.

Jono Meko vizualių menu centras (Gynėjų g. 14, „Vilniaus vartų“ komplekse) netikėtai vėl (trumpam?) atsidarė brolių Audrius Naujokaičio ir Daliaus Naujokaičio paroda „Nereikia nerimauti. Gyvenimas tik prasideda“. Ir gana išsamiai parengta anotacija, ir rodomi filmai, nuotraukų serijos (gal tik išskyrus kelis medžio raižinius) vienaip ar kitaip siejami su Jono Meko asmenybe, gal net įvardinčiau tai asmenybe kultu. Fotografuojama Meko aplinka (Soho, Niujorkas) arba aplinka, kuria susižavėjo Mekas (Orvydų sodyba), filmuojamas Mekas arba filmuojama, kaip Mekas tai daro. Liko išpūdis, kad per atidarymą Audrius Naujokaitis net kalbėjo panašia maniera kaip Mekas. O gal

čia tik išpūdis dėl to Amerikos lie-tuviam būdingo akcento. Paradok-sas, kad papildomai kurti vaizdų srautą apie tą, kuris beveik neįjung-damas kameros pats save ištisai fil-muoja ir tai reguliarai transliuoja, yra beveik conceptualus veiksmas. „Beveik“ sakau todėl, kad visas ižy-mybes žmonės yra linkę fiksuo-ti. O Mekas toks ir yra – pats tikriausias celebrity. Ir kas džiugina, kad jis – viena iš nedaugelio Lietuvos žvaigždžių, kuris yra nesportininkas. Ko gero, ir negali būti geresnės ar „tei-singesnės“ vietos kultivuoti Meką nei Jono Meko vizualių menu centras. Nebent jei faceooke esi Jono „draugas“, vaizdų srauto gali būti ir daugoka. Tačiau Meko gerbėjams parodą vis tiek rekomenduočiau aplankyt, nes tikrai ras sau įdomių kadrų ir kokių nors tarp dainavimų ir šokių, vaikštinėjimų ir vyno ragavimo su bičiuliais ištartą reikšmingą frazę. Paciuosiu iš atminties tą, kuri ištrigo man: „Profesionalai nuo undergroundo skiriasi tuo, ar brangią, ar pigią techniką naudoja, aš anuomet filmavau ant pigios juostos, o dabar su paprasta videokame-ra.“ Šis paprasto ir pigaus gyvenimo (ir kūrybos) bruožas man vėl šiek tiek prieštaravo „Vilniaus vartų“ pompastikai, bet nėra ko nerimauti, nes gyvenimas juk tik prasideda...

Jessica Signell Knutsson. „Sušildantys Baltijos jūros vaizdai“

Paprastas pasakojimas

Valentino Pečinino fotografijų paroda „Saukų šeimos portretas“ Panevėžio galerijoje „A“

Kristina Stančienė

Manau, pristatant Panevėžyje veikiančią fotografijų parodą labiausiai tinka nepretenzingas, paprastas pasakojimas. Nuoširdus, atlapaširdis yra šių fotografijų autorius – panevėžietis Valentinas Pečininas, daugelių metų dirbantis spaudos fotografu. Tokia pati – ir mažutės Panevėžio galerijos „A“ atmosfera, kurioje veikia paroda. Jos savininkas Albinas Vološkevičius čia pat įsirengė saloną, kuriame prekiauja dailininkams skirtomis prekėmis. Čia jauku ir šeimyniška. Rengiantis naujai parodai triūsė visa galerininko šeima, o apsilankiusieji atidaryyme bendravo tarsi seni pažystami. Rodos, apžiūrėti ekspozicijos neatėjo

Valentinas Pečininas. Iš ciklo „Saukų šeimos portretas“. 2012 m.

nė vienas svetimas, prašalaitis (išskyrus mane ir dar kelis atklydusius vilniečius).

Galerijoje jau pasirodžiusi au-

jantis skonis. Bet ar čia verta leistis į priekabių galerijos veiklos analizę? Manau, kad ne. Juolab jos savininkas atrodo nuoširdžiai atsidavęs mėgstamai veiklai. Pavyzdžiu, galerijoje stengiamasi rengti ne šiaip sau įprastus parodų atidarymus, o ilgus klausimų ir atsakymų maratonus (su menininku publika dar iki parodos atidarymo gali bendrauti virtualiai). Be to, ši fotografijų paroda tikrai uždeda galerijai pliusą.

Sužinojus apie Panevėžyje ren-

giama fotografijų parodą „Saukų šeimos portretas“, apémė nuostaba ir šioks toks įtarumas. Juk Nomedai ir Šarūnas Saukos ne itin mėgsta bendrauti su žiniasklaida, juolab – pozuoti, fotografuoti... Kitas dalykas – prisišleti prie garse-

Tačiau pasigilinus į fotografijas ir jų sukūrimo istoriją, į autorius kūrybą, abejonės išsisilaikdė. V. Pečininas ne kartą pelnė apdovanojimus spaudos fotografijos konkursuose. Atrodo, autorui pastaruoju metu rūpė ne tik spaudos fotografijai būdingas aktualijų, degančių įvykių sekimas, bet ir meninių eksperimentai. Vieni įdomesnių jo kūrinų ciklų – fo-

NUKELTA I 7 PSL.

Permažtant dydžius

Knyga apie gyvenimą ir kūrybą pirmu asmeniu

Justina Augstytytė

Barbara Didžiokienė: mažosios dailininkės prisiminimai. Sud. Ramutė Rachlevičiūtė, iš rusų kalbos vertė Irena Miškinienė, Vilnius, VU, Lyčių studijų centras, 2011 m., 616 p.

Vladas Didžiokas. Žmonos portretas. 1952 m.

1971-aisiais amerikietės menotyrininkės Lindos Nohclin straipsnyje „Kodėl nėra didžiu dailininkiu?“ iškeltais klausimas pažymėjo moterų sugrąžinimo į dailės istoriją pradžią. Per porą dešimtmeečių iš dailės istorijos parašę į mokslinį diskursą ir parodų sales buvo sugrąžinta daugybė ryškių, bet pamirštą dailininkiu – nuo Renesanso tapytojų iki kone popkultūros simboliu tapusios siurrealistės Fridos Kahlo. Lietuvos dailėtyroje feministinė problematika išryškėjo gerokai vėluodama: istorijoje pasimetusių moterų gyvenimai ir kūryba tik pastarajį dešimtmetyje sulaukė atidesnio mokslininkų žvilgsnio. Šiuos tyrimus pratęsia ir pačioje praėjusių metų parabigoje Vilniaus universiteto Lyčių studijų centro išleista dailėtyrininkės Ramutės Rachlevičiūtės sudaryta knyga „Barbara Didžiokienė: mažosios dailininkės prisiminimai“. Joje publikuojamas unikalus istorijos šaltinis – dalis dailininkės Barboros Didžiokienės (1896–1976) atsiminimų, saugomų Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus archyve.

Barbara Didžiokienė, tuomet Varvara Gorochova, gimė ir užaugo Rusijoje, Sankt Peterburge. Ten ji, atėjusi mokyti piešimo, susipažino su lietuviu dailininku Vladu Didžioku, netrukus užjo ištekėjo ir, tapusi Barborą Didžiokienė, 1921-aisiais atvyko gyventi į Lietuvos laikiną sostinę. 1922-aisiais ji įsitraukė į Kauno meninį gyvenimą ir išgarsėjo kaip naturmortų tapytoja, šaržų ir karikatūrų kūrėja, iliustratorė, portretistė, scenografė.

B. Didžiokienės kūryba užima tarsi tarpinę poziciją tarp profesio-

naliojo ir mėgėjų meno, nes jokių vientisu dailės mokslių ji nėra išėjusi. Tačiau būtent tai leido dailininkai laisviau vystyti savo individualų bražą, ne visuomet griežtai vaduvaujantis taisylėmis ir „teisingos“ tapybos principais. Priklasiusi vyresniajai Lietuvos dailininkų kartai (kartu su Antanu Žmuidzinavičiumi, Petru Kalpoku, Kajetonu Sklériumi, Vladu Didžioku ir kt.), B. Didžiokienė nutolo nuo į realistių formų traktavimą linkusiu dailininkui ir rinkosi ryškias spalvas, dekoratyvias, grafiškas, stilizuotas formas. Ji mėgo tas temas, kurios kitų dailininkų kūryboje buvo margininės, plėtojo karikatūros ir šaržo žanrus, kurie „rimtojoje“ dailėje buvo ignoruojami. Tačiau būtent tas išskirtinumas pelnė B. Didžiokienėi ir parodų lankytojų, ir dailės kritikų simpatijas, dėl jo ji buvo ryški ir matoma tarpukario meniniame gyvenime.

B. Didžiokienė ištisies buvo aktyvi dailininkė, be jos neapsieidavo nė viena didesnė paroda, o eksponuotus darbus palankiai įvertindavo ir kritikai, ir publika. Tačiau ji taip ir liko savo vyrą, lietuvių dailės klasių tituluojamo V. Didžioko, šešelyje. Nors ir pripažinta, B. Didžiokienė nelaikė savęs „didžia“ dailininke.

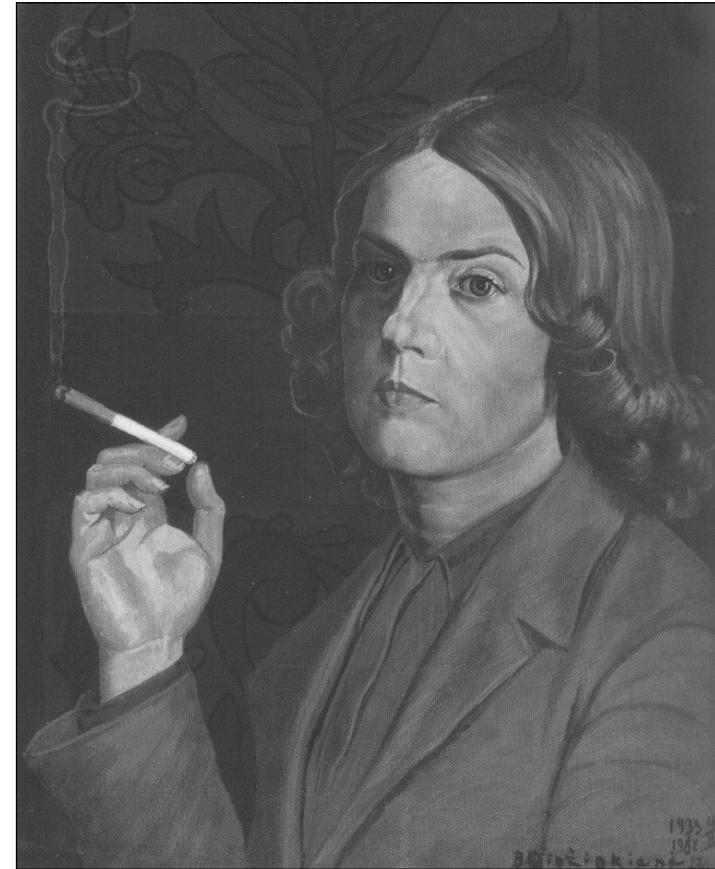
namuose, tiksliai nežinant, koks bus galutinis rezultatas, jvyks fotosesija ar ne... Tačiau susitikimo rezultatas ir jo pateikimas atrodo vis dėlto vykės.

Šiose fotografijose matomas keilių metamorfozės. Pirma – nors ši menininkų pora yra plačiai žinoma, ko gero, daug dažniau linksniuoja mas Šarūno Saukos vardas. O Valentiniui pavyko užfiksuoti išpūdingą Nomedos Saukienės atvirumo akimirką. Palyginti su maslaus, ironiško veido vyrų, kurio poza, veido išraiška dažniausiai sugestijuoja atsiribojimą, tarp savęs ir smalsuolių pastatytą tvirtą sieną, N. Saukienė čia atsiskleidžia kaip stipri, emocinga, vitališka asmenybė. Antra – žinomų menininkų pora šiose fotografijose iš subjekto, t.y. stebėtojų, virsta objektais. Jų mimikos, gestai, emocijos, o ne kūriniai atsiduria dėmesio centre. Tiesa – Š. Sauka savo kūryboje gana nuosekliai eksplatuoją savajį pavidalą. Bet savistaba ir žvilgsnis iš šalies gerokai skiriasi.

Dažnai suabejodavusi savo talentu, rašomus memuarus ji kukliai pavaidino „Mažosios dailininkės prisiminimais“. Dėl ne visuomet palankios aplinkos ir nelengvų asmeninio gyvenimo sąlygų – laiko kūrybai stokos, vyro draudimo užsiimti menu ir skatinimu verčiai rūpintis buitimi (keletas V. Didžioko laiškų žmonai spausdinama knygoje) – jos talentas galbūt neišsiskleidė taip placiai, kaip galėjo. Tačiau B. Didžiokienės kūrybinis palikimas, nors ir nedidelis, organiškai išsilieja į tarpukario ir pokario metų lietuvių dailės istoriją ir yra įdomus bei vertas dėmesio.

Knygoje „Mažosios dailininkės prisiminimai“ spausdinama tik dalis B. Didžiokienės atsiminimų, apimančių gyvenimą iki įsikūrimo Kaune (antrajā dailininkės memuarų dalį dar tikimasi išleisti). B. Didžiokienė nebuvo rašytoja, tad jos atsiminimai dažnai nenuoseklūs, fragmentiški, „nenušlifuoti“. Tačiau dėl to pasakojimas gyvas, itaigus ir emocingas, Jame stebėtinai tiksliai, kartais net komiškai atvairiai atkuriamos smulkiausios detalės. Knigos puslapiuose skleidžiasi jaunutės Varios gyvenimas: nerūpestinga vaikystė darnioje šeimoje, valiūkiška jaunystė su pirmaisiais susižavėjimais, pirmosios kūrybinės aspiracijos.

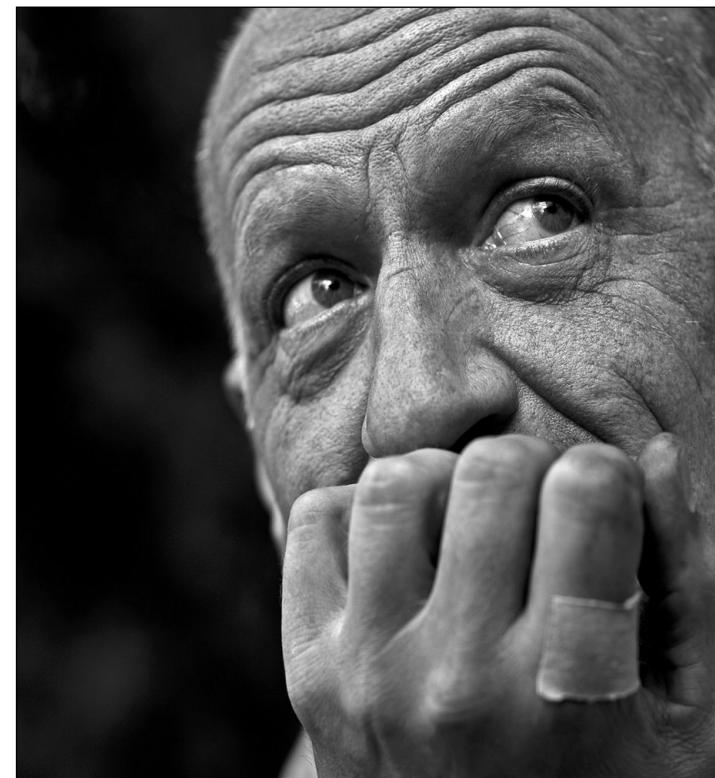
Atsiminimuose ryškėja nepaprastai ryžtingos merginos, sunkiai dirbančios telegrafiste, kad galėtų mokyti piešti ir savo talentu siekančios užkariauti pasauly, portretas. Kadangi B. Didžiokienė atsiminimus rašė jau senatvėje, likusi viena nedidukėje sodyboje Dovainonyse, greta Rumšiškių, pasakojime nuolat girdimi dviejų moterų – jaunatviškai maksimalistiškos Varvaros ir jau sunkų gyvenimą nugvenusios vienės Barboros – balsai, o jaunystės svajonės skausmingai kontrastuoja su karčiaus vėlesniasių moters potriais.

Barbara Didžiokienė. Autoportretas. 1933–1967 m.

NUOTRAUKOS IŠ LDM ARCHYVO

Dar viena svarbi pasakojimo linija dailininkės atsiminimuose skirta Peterburgui. B. Didžiokienės pasakojimuose atgyja XX a. rusų kultūros centro pastatai, gatvės, krantinės, meninių gyvenimų teatrųose, parodų salėse, miestietiškos pramogos kavinėse, karnavaluose ir atrakcionų parkuose, ryškėja įvairiausią visuomenės sluoksnį mietiečių buities detalės, jų pomégiai, aprangos mados. Šios peterburgietiškos kultūros, supusios Varvarą nuo pat mažų dienų, dvasia vėliau savitai išsiskleidė jos kūryboje. Prisiminimuose atsispindi ir Rusijos istorijos bei kultūros realijos nuo simbolizmo ir moderno klestėjimo vadinančių „sidabrinio amžiaus“ laikotariu iki karo, Spalio revoliucijos. Šių įvykių aprašymuose visada jaučiamas pačios autorės, savo akmens regėjusios bolševikų perversmo lyderius (Vladimirą Leniną, Aleksandrą Kolontają ir kitus), išgyvenusios neramumus ir patyrusios neprileilius, žvilgsnis. Todėl B. Didžiokienės atsiminimai vertingi ir kaip istorijos dokumentas, ir kaip asmeninių moters išgyvenimų, požiūrio išraiška. Tačiau „Mažosios dailininkės atsiminimai“ yra ne tik dailės, bet – pirmasiausia – moterų istorijos šaltinis, papildantis Lietuvos kultūros tyrinėjimus dažnai čia taip trūks-tama autentiška moters kūrėjos patirtimi.

Valentinas Pečiniinas. Iš ciklo „Saukų šeimos portretas“. 2012 m.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

tografijos, skirtos senajam siaurukui, jo maršrutams ir pakeliui su tikiems mažų miestelių ir kaimų gyventojams, taip pat – serija fotografijų, kuriose jis fiksavo baleto šokėjus. Autorius sakė, jog maždaug po metų ruošis naujai parodai, kurioje bus demonstruojami kadrai iš Lietuvos stačiatikių gyvenimo.

V. Pečiniino fotografijoms nereitai būdingas kiek modernistinis, o gal galima taip pavadinti – slaviškas emocingumas, pakilumas. Regis, tokį požiūrį į fotografijų fiksuojamą žmogų fotografijos tyrinėtojai šiandien vadina „humaništinu“. Panašių bruožų turi ir šis fotografijų ciklas – dramatiškas apšvetimas, neutrali aplinka, dėmesys sutelkiamas vien į portretuojamų veidus. Tačiau „Saukų šeimos portretas“ nepataikauja lietuvių dailės garsenybėms. Tai greičiau gana prožinkas apsilankymas Saukų

Taigi fotografijų cikle kuriamas neromantiuotas portretinis atvaizdas, išgautas pozuojant, o taikliai „pagautos“ menininkų kasdienybės akimirkos. Nesiryžiau jų vadinti portretu tradicinė šios šeimos prasme – kaip baigtiniu, įvykdymu, „koncentruotu“ asmens atvaizdu. Toki įspūdį pabrėžia ir nuotraukų grupavimas ekspozicijoje, kuriant personažų tarpusavio ryšį ir atskleidžiant povyžių, karakterių skirtumus, labiau primenantis ne statiską paveikslą, o judantį vaizdą, kadrų kaitą. Nors fotografas nekėlė sau kažin kokių sudėtingų, konceptualių uždavinijų, ekspresyvus ciklo fotografijų dialogas, pasiekiantis kulminaciją dvigubame Saukų portrete, „atsineš“ tam tikrą savo reikšmių seką. Tai proza, apvalyta nuo buitiskų detalių, tačiau nevaidinant ir nemeluojanti.

Paroda veikia iki kovo 15 d.
„A“ galerija (Respublikos g. 33, Panevėžys)
Dirba pirmadienį–penktadienį 9–18 val.

Jos ir pasaulis

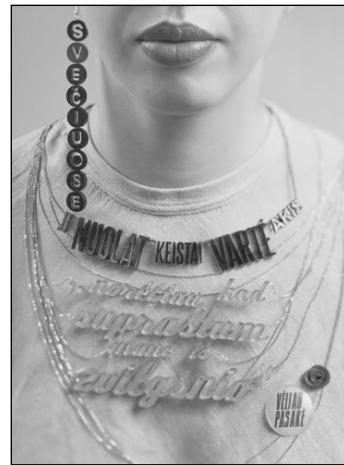
Septintasis moterų filmų festivalis žada netikėtumų

Kovo 1-17 d. jau septintus metus iš eilės į kino salės aštuoniuojuose Lietuvos miestuose kviečia Tarptautinis moterų filmų festivalis „Šeršliafam“, šiemet pristatantis apie dešimt programų ir specialių seansų, kur pamatyse naujus ar naujai attraustus filmus iš penkiolikos šalių.

Pagrindinė programa pristatas filmus, kurie jau sulaukė tarptautinių kino festivalių dėmesio ir vertinimų. Festivalių pradės iš komiškų juostų „Ledkalnis“ ir „Rumba“ žinomas belgų trijulės filmas „Féja“ („La fée“, rež. Fiona Gordoy, Dominique Abel, Bruno Romy, Belgija, Prancūzija). Jo veiksmas nukels į Prancūzijos uostą Havrą. I vieną jo vieną atvyksta basakojė moteris be jokio bagažo. Jos vardas Fiona. Ji sako naktiniams sargui, kad yra Féja ir gali išpildyti tris jo norus.

Vienas dažniausiai aptarinėjamų ką tik pasibaigusios Berlinalės filmų buvo Małgorzatos Szumowskos „Jos“ („Elles“, Prancūzija, Lenkija). Filme atskleidžiamas vis dažniai į dienos šviesą išskylantis reiškinys – auksčiuojančios mokyklų studenčių prostitucija. Juliette Binoche vaidina žurnalistę, kuri rašydamas straipsnį bando suprasti sutiktas merginės, susidraugauja su jomis. Kita žymiai pagrindinės programos autorė – japonė režisierė Naomi Kawase. Jos „Hanezu“ (Japonija) filmuotas Asukos regione, laikomame Japonijos lopšiu. Filmo herojė Takumi gyvena dvigubą gyvenimą – su vyru ir meiližiu skulptoriumi. Moteris sužino, kad yra nėščia. Netrukus ji turės pasirinkti, su kuo nori likti. Dar vieną garsią kino kūrėją Mią Hansen-Love primins 2009 m. sukurtais filmas „Mano vaiku tėvas“ („Le Pére de mes enfants“, Prancūzija). Jis perkels į kino pasaulį, mat pagrindinius filmo herojus Greenguaras yra kino producieris. Jis turi viską, apie ką svajojo: mylimą žmoną, tris vaikus ir mėgstamus darbą, kuriam atiduoda visą laiką. Tačiau vieną dieną vyras priverstas pasižiūrėti tiesai į akis – jo studija tuo banrutuo.

Pagrindinėje programoje gausu kūrėjų iš Europos filmų. Danės Birgitte Stærmose filme „Kambarys Nr. 304“ („Værelse 304“) rodomas trys vieno Kopenhagos viešbučio, kuriame susitinka įvairūs žmonės, dienos. Ispanės Juanos Macías filme „Planai rytojui“ („Planes para mañana“, Ispanija) rodoma viena trijų personažų diena: Inesa tą dieną sužino, kad yra nėščia, Antonia nusprendžia palikti šeimą, o Maria na supranta, kad netrukus mirs. Dvidešimtmetyje Žiuli Isabelle Czajkos filme „Vien meile ir vandeniu gyvi“ („D'amour et d'eau fraîche“, Prancūzija) ieško gero darbo. Vieñą dieną ji sutinka smulkų kontrabandininką Beną, šis pasiūlo merginai vykti su juo į Pictus. Rebeccos Daly drama „Anapus miego“ („The other side of sleep“, Airija, Olandija, Belgija) pasakoja apie Arleną, kuri dirba mažo Airijos miestelio

gamykloje ir nuo vaikystės serga somnambulizmu. Kai miške randama nužudyta moteris, Arlenai suyla prisiminimai apie prieš dvidesimt metų mirusią motiną. Herojė suartėja su nuždytosios artimaisiais, o miestelio bendruomenė ieško žudiko.

Festivalis šiemet pakvies iš arčiau pažinti Lotynų Amerikos moterų kiną. Šioje programe – net dešimt 2002–2010 m. sukurty filmų. Argentinetės Natalios Smirnoff „Dėlio-nė“ („Rompecabezas“, Argentina, Prancūzija) – kuklus, ironiškas, bet kartu ir filosofiškas filmas. Prieš parą metų jis buvo rodytas Berlyno kino festivalio konkurse. Tai pasakojimas apie pagyvenusią moterį – žmoną ir suaugusią vaikų motiną, kuri netikėtai pačiai sau pakeičia gyvenimą, tampa savarankiška ir aktyvi. Pasikeitimą priežastis – jos talentas greitai surinkti dėlionę. Šioje programe – moterų filmai iš Venesuelos, Meksikos, Urugvajaus, Argentinos bei Ispanijos – pastaroji tradiciškai yra viena aktyviausių Lotynų Amerikos filmų koproduserių.

Du specialūs seansai pristatas

ryškius ir drąsius eksperimentus. Dokumentinis Dianos Fabianovos filmas „Ménulis tavyje“ („Moon inside you“, Slovakija, 2010) prabyla apie vieną didžiausią moterišką tabu – méneses. Airio Keno Wadropo filmas „Jis ir Jos“ („His & Hers“, 2009) pasakoja apie 90 metų senumo meilės istoriją 70 moterų balsais. Filmas nuosekliai – nuo mažos mergaitės iki senos moters – tyrinėja vyriškio: tėvo, draugo, vyro, sūnaus, vietą moters gyvenime.

Kita specialioji programa „Neatrastas švedų lobis – Mai Zetterling“ pristatas du garsios švedų aktorės ir režisierės filmus „Nakties žaidimas“ („Nattlek“, 1966) ir „Mergaitės“ („Flickorna“, 1968).

Aktorė, režisierė, feministė Mai Elisabeth Zetterling gimė Švedijoje 1925 metais. Aktorės karjera ji pradėjo septyniolikos Švedijos nacionaliniame dramos teatre. Zetterling darbas kine ir televizijoje truko net šešis dešimtmečius. Apie aktorę prabila 1944 m., kai Alfo Sjöbergo filme „Skandalas“ pagal dar niekam nežinomo Ingmaro Bergmano scenarijų ji sukūrė tragediją jaunos, seksualiai išnaudojančios pardavėjos vaidmenį. Netrukus Zetterling pelnė šlovę Anglijoje, suvardinusi pagrindinį vaidmenį Basilio Deardeno filme „Frida“ (1947). Anglijoje ji vaidino kartu su to meto žvaigždėmis Tyrone'u Poweriu, Dirku Bogarde'u, Richardu Widmarku, Laurence'u Harvey, Peteriu Sellersu, Richardu Attenborough. Zetterling dažnai vaidino erotiškas, savarankiškas moteris, mėgo filmuotis komedijose.

Režisierė Zetterling pradėjo 7-ojo dešimtmečio pradžioje. Iš pradžiai filmus kūrė televizijoje – politinės dokumentikos trumpo metražo fil-

mas „Karo žaidimas“ (1962) buvo nominuotas BAFTA apdovanojimui. Pirmasis Zetterling vaidybiniis filmas „Besimylinčios poros“ (1964) buvo uždraustas rodyti Kanų kino festivalyje dėl atvirų sekso scenų ir nuogumo. Vėliau filmas buvo vadintas „ambicingiausiu debitu nuo „Piliečio Keino“ laikų“. Tai – ne vienintelis kontroversijas sukėlęs Zetterling filmas, juolab kad ją galima laikyti viena pirmųjų Europos režisierų feminisčių. „Nakties žaidimas“, sukurta pagal to paties

kas“, ir du ankstyvieji – Luiso Buñuelio „Dienos gražuolė“ (1967) bei Jeano-Paulio Rappeneau „Gyvenimas pilyje“ (1966).

Bus ir lietuviškų akcentų. Festivalis pagerbs aktorę Gabiją Jaramaitę-Ryškuvienę. Jos portretą sudarys keturių filmų programma: aktorės kino karjeros pradžia – Rainundo Banionio „Neatmenu tavo veido“ (1988) ir „Vaikai iš Amerikos viešbučio“ (1990) bei Kristinos Buožytės „Kolekcionierė“ (2008) ir Linos Lužytės „Jau puiku, tik dar

„Dienos gražuolė“

pavadinimo Zetterling romaną, buvo uždraustas rodyti Venecijos filmų festivalyje: šokinavo vėmimo, masturbacijos ir gimdymo scenos, trikdė marksistiniai motyvai. Pagal švedų literatūros klasiko Hjalmaro Söderbergo 1905-ųjų romaną sukurtais filmas „Daktaras Glasas“ rodo tragišką pasaulio ir moterų besišalinančio jauno gydytojo istoriją. Jo gyvenimą pakeičia pažintis su pastoriaus Gregorijaus žmona. Ji šlykštisi savo vyru nori, kad gydytojas jai padėtų išvengti seksualinių santykų. Šis filmas – niūri vienatės studija.

1968 m. pasirodė Zetterling „Mergaitės“ – feministinis Aristofano „Lisistratės“ perdirbinys. Filme vaidino visas švedų aktorių žvaigždynas, pažystamas iš Ingmaro Bergmano filmų: Bibi Andersson, Gunnel Lindblom, Harriet Andersson, Gunnararas Björnstrand, Erlandas Josephsonas. Pagrindinės filmo herojės lygina savo gyvenimą su Aristofano veikėjų ir suprantą, jog moterų padėtis nuo antikos laikų nelabai tepriski.

1985 m. Zetterling paraše autobiografią „Visi tie rytojai“. Ji mirė Londone 1994 metais.

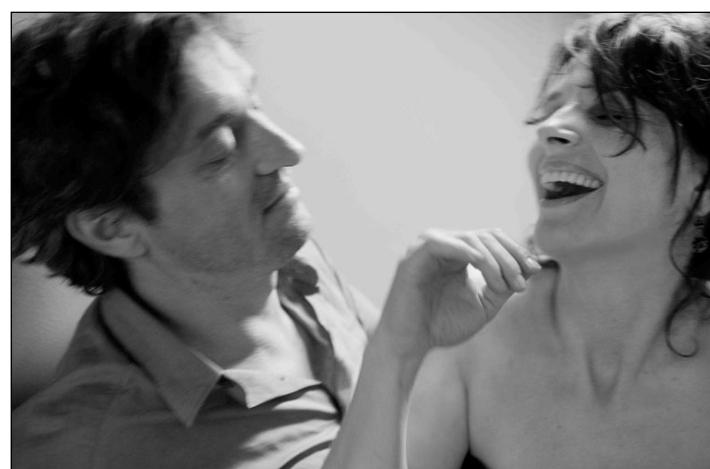
Be prancūzų aktorių Catherine Deneuve būtų sunku įsivaizduoti pusės amžiaus kino istoriją. Ją primins festivalio rengiamą aktorių filmų retrospektivą. Programoje – ir naujausi jos filmai („Mylimieji“, „Potiche. Žmonos maištasis“), ir du André Téchinė, kurio filmuose ji sukūrė bene geriausius vaidmenis, kūrinius („Mergina traukinyje“ ir „Mano mėgstamiausias metų lai-

šiek tiek“ (2009). Festivalis pakvies ir į lietuviško filmo premjerą. Tai – Godos Rupeikaitės trumpametrą „Variacijos kaukių tema“.

Festivalis pristatas ir konkursinę programą. Ją sudaro keturi filmai: prancūzės Valerie Massadian „Nana“ (Prancūzija, 2011) slovakės Marianos Čengel Solčanskos „Legenda apie skraidantį kiprieti“ („Lietajūci Cyprian“, Slovakija, Lenkija, 2010), Alice Nellis „Mamas ir tėciai“ („Mamas & Papas“, Čekija, 2010) bei Annos Kazejak komedija apie futbolo sirgalius „Sparnuotos kiaulės“ („Skrzydlate świnie“, Lenkija, 2010), kuriaj jau galėjo matyti pernykštės lenkų kino savaitės žiūrovai. Konkursinius filmus vertins žiuri: režisierius Donatas Ulydas, aktorius Dainius Gavenonis ir reklamos specialistas Tomas Bartninkas.

Festivalio naujovė – metų kino moters rinkimai, kuriuose dalyvauti galės ir žiūrovai. Nugalėtojai bus įteiktas juvelyrinis dirbinys – „Kino fėjos“ segė. „Šeršliafam“ šiemet bus daug ne tik filmų, bet ir renginių: moterų pokerio turnyras, slam poezijos vakaras, originalus „Šeršliafam“ turgelis, Aisčio Mickevičiaus kvepalų pristatymas.

Tarptautinis moterų filmų festivalis „Šeršliafam“ kovo 1-11 d. vyks Vilniuje, kino teatruse „Pasaka“ ir „Skalvija“. Vėliau jis keiliaus į Kauną, Klaipėdą, Panevėžį, Ukmergę, Druskininkus, Palangą ir Nidą.

„Jos“

„Féja“

PAGAL „PASAKOS“ INF.

Kokie jauni mes buvome

Krësle prie televizoriaus

Kartais bandau įsivaizduoti televizijos bokštose sėdinčius žmones, kurie sprendžia, ką mes su jumis turime žiūrėti, kada ir kaip. Toks išpuolis, kad iš savo bokštų jie nusileidžia tik į Europos centrą arba pasivolioti pačiamėjo dugne plytinčiuose bulvarinės žiniasklaidos purvuse. Jie žiūri į mus iš savo aukštumų ir gali pasmerkti visą vakarą klausytis bebalsių dainininkų ar žiūrėti negabiai sukurptus lietuviškus serialus, bet gerus filmus būtinai rodys tik naktį.

1992 m. Jamesas Ivory perkélé į ekraną dar vieną (prieš tai buvo „Kambarysu vaizdu“, „Morisas“) savo mėgstamo anglų rašytojo Edwardo Morganovo Forsterio (1879–1970) romaną, parašytą 1910-aisiais. Tai buvo „Hovards Endas“ (LTV, 25 d. 23.30). Šiame elegantiškame, bet kartu ir pašaipiaime filme rasime visas svarbias ir rašytojo, ir režisierius kūrybos temas – apmąstymus apie klases, britų tradicijas ir sunkiai išreikšiamus jausmus. Keistas dalykas, nors herojai – iš seniai praėjusio laiko, „Hovards Endas“ neatrodo senamadiškas, nes netiesiogiai siūlo grižti prie pastutiniai metais šiuolaikinių intelektualų plėtojamos epochų kaitos temos. Tik ta kaita, ko gero, dabar nebeatrodo tokia akivaizdi kaip Forsterio laikais.

„Hovards Endas“ nukelia į karaliaus Edvardo laikus ir rodo trijų šeimų likimus. Energineji Vilkošai – turtinčių kapitalistai prasimūšliai, jų turtas „pasidarytas“ kolonijose. Neturtingi Bastai priklauso žemesnėi vidurinėi klasėi, jiems nuolat padeda seserys Šlegel (jų pardė – ir nuoroda į romantizmą, ir į vokišką kilmę). Jos – išsilavinusios, meniškos sielos, artimos Blumsberio grupei.

Režisierų labiau domina būtent Margaretos (Emma Thompson) ir Helenos (Helena Bonham Carter) istorijos. Jų prasmingą ir kuklų, kupiną knygų, muzikos gyvenimą Londone sugriaus santykiai su turtingesniais ir žiauresniais Vilkošais. Po savo draugės Rut Vilkoks (Vanessa Redgrave), kuri nori paliki

Margareta Hovards Endo dvarą, mirties Margaretą ištekės už jos vyro Henrio (Anthony Hopkins). Helenai jis atrodo tik turtinges barbaras. Hovards Endas Forsteriui buvo Anglijos simbolis. Ivory perteikia filme epochos dvasią ir neišvengiamą žlugimą. Žlunga ne Hovards Endas, žlunga kadaise garbintos moralinės vertybės, kurios pasirodė esančios tariamos ar netikros.

Kultūrų suvokiu ir kaip tam tikrą tēstinumą. Jos dalis yra ir filmų, knygų pavadinimai, kurių negalima keisti tik panorėjus. Mūsų televizijos mano kitaip. Žinoma, galinga, bet vienlaistė kino platintojų fantazija kartais pasiūlo tokius lietuviškus pavadinimus, kad nors verk, bet kai LTV prieš porą metų oficialiai kino teatruse rodyta Radu Mihaleanu filmą „Le Concert“ staiga pavadina „Apsišaukelių orkestru“ (26 d. 21.15) – taip pat ne pyragai. Gal potencialūs televizijos žiūrovai dar nepamiršo kino teatre matyto filmo? Ir apskritai, kokia prasmė vieną blogą pavadinimą keisti dar prastesniu?

Etu iš Rumunijos kilusio prancūzų režisierius, sukūrusio įsimintinus „Eik ir tapk“, „Gyvenimo traukinį“ gerbėjas. Tragiškas situacijas jis rodo komiškai, ir atvirščiai, jo filmuose susilieja juokas, ašaros ir skaidri klasikinės melodramos intonacija. „Apsišaukelių orkestras“ (2009) buvo nominuotas net devynims (gavo du – už geriausią garso „Hovards Endas“

są ir muziką) prancūzų kino akademijos „Cezariams“, o prancūzai masiškai šturmavo kino sales. Pakojojimas apie rusų muzikantus, kurie buvo atleisti iš Maskvos Didžiojo teatro orkestro ir po trisdešimties metų apgaule patenka į Paryžių, kad ten sugrotų Piotro Čaikovskio koncertą smuikui ir orkestrui, iš pradžių atrodo keistai. Režisierius naudoja visus kine susikaupusius rusų ir žydų vaizdavimo stereotipus: rodo atviros, meniškos sielos ir puikių komercinių sugebėjimų barbarus ir girtuoklius. Atpidūrė Paryžiuje, apsišaukelių iškart susiranda nelegalius darbus, pardavinėja ikrus, netavyksta į repeticiją, nusiaubia vienštūti. Stereotipai ir rusų banditai bei oligarchai, šaudantys kačiukovais per vestuves. Kol renegiamasi koncertui, ima aiškėti ir jaunos prancūzų smuikininkės (ne seniai režisūroje debiutavusi aktoriė rė dainininkė Melanė Laurent įsiminė Quentinu Tarantino „Neigbinguoje šunsnukuose“) istorija. Mergina, kaip ir pridera melodramos herojai, apie savo kilmę nežino. Jos tévai žyda Brežnevą laikais buvo ištremti į Sibiro lagerius. Mergaitė violončelės dékla atsidūrė Prancūzijos ambasadoje. Kiekvienas, prisimenantis anuos laikus, pasakys, kad taip negalėjo būti. Ir bus visiškai teisus.

Tačiau neskubėkite konstatuoti, kad „Apsišaukelių orkestras“ – dar viena neskončia fantazija apie

„Apsišaukelių orkestras“

žiaurų sovietmetį, kurias taip mėgsta „Dokumentinio kino vakarų“ komentatoriai. Michaileanu įsimintinai sukūrė labai senamadišką filmą, kurio personažai – tarsi geri pažystami. Režisierius elgiasi gana ekscentriškai: iš pradžių rodo farsą ir groteską, paskui, kai pradeda aiškėti buvusio Didžiojo teatro dirigento, o dabar – valytojo Filipovo (Aleksejus Guskovas) tragediją, pašuka link parabolės, kuri ir atves prie laimingos, bet išmointingos pabaigos. Režisierius sulydo groteską su lyrižmu, kaip orkestro išvykimo scenoje, nufilmuotoje Raudonojoje aikštėje, iš kurios apdriskę muzikantai pėsčiomis traukia į Šcremetevo oro uostą: žadėti autobusai neatvažiavo, pinigų taksi nėra.

Iš pradžių negali atsikratyti minėties, kad žiūri seną sovietinį filmą, nors veiksmas ir perkeltas į laukinio kapitalizmo Rusijoje laikus. Michaileanu išnaudoja nesutapimą tarp senųjų stereotipų ir naujuju laiku, iš jo ir gimsta filmo humoras: ant komunistų vado (Valerijus Barinovas) stalo mažėjančia tvarka tarsi senoviniai drambliaukai surikiuoti Lenino biustukai, teatro pozemiuose įrengtas telefonas, iš kurio nemokamai galima paskambinti į Izraelį... Bet filmo magija – paviršiuje. Prieš trisdešimt metų pažeminti ir į gyvenimo dugnų nustumti muzikantai negali susitaikyti su svajonių praradimu. Galimybė Paryžiuje sugroti kadaise nutraukta koncertą yra būdas jas susigrąžinti. Pažemintuju ir

Iš pradžių negali atsikratyti minėties, kad žiūri seną sovietinį filmą, nors veiksmas ir perkeltas į laukinio kapitalizmo Rusijoje laikus. Michaileanu išnaudoja nesutapimą tarp senųjų stereotipų ir naujuju laiku, iš jo ir gimsta filmo humoras: ant komunistų vado (Valerijus Barinovas) stalo mažėjančia tvarka tarsi senoviniai drambliaukai surikiuoti Lenino biustukai, teatro pozemiuose įrengtas telefonas, iš kurio nemokamai galima paskambinti į Izraelį... Bet filmo magija – paviršiuje. Prieš trisdešimt metų pažeminti ir į gyvenimo dugnų nustumti muzikantai negali susitaikyti su svajonių praradimu. Galimybė Paryžiuje sugroti kadaise nutraukta koncertą yra būdas jas susigrąžinti. Pažemintuju ir

Jūsų –

JONAS ŪBIS

„Užvesk mane!“ („Fa meg pa, forfan“, rež. Jannicke Systad Jacobsen) apdovanota Niujorko „Tribeca“ kino festivalio prizu už geriausią scenarijų. Filmo herojė penkiolikmetė Alma gyvena su mama mažame Norvegijos kaimelyje. Su draugėmis ji slapsa geria alų, svajoja apie gražų gitaristą ir duoda skelbią viename erotiniame interneto portale. Labai greit mergina praranda ryšį su realybe, ir nelaimės prasideda.

Italų režisierius Gianni Di Gregorio „Rugpjūčio šventę“ lietuvių žiūrovai įvertino labai gerai. 2010 m. sukurta išmintinga režisierius komedija „Džanis ir jo moterys“ („Gianni e le Donne“) pasakoja apie šešias dešimtmetyjų pensininką, kuris pasirengė padėti visiems – savo aktyviai žmonai, mylimai dukrai ir jos sužadėtinui bei senai motinai. Vie-

ną dieną geriausiais Džanio draugas atveria jam akis: kiekvienas save gerbiaantis jų kartos vyras privalo turėti meilužę. Džanis nusprenčia pakeisti gyvenimą, tik kurią pasirinkti – seniai geidžiamą Gabrielę, pirmąjį meilę Valeriją, mamos tarnaitę Kristiną... Ji supa tiek daug moterų.

Tragikomedija „Gazos paršiuvas“ („When Pigs Have Wings“, rež. Sylvain Estibal, Prancūzija, Vokietija, Belgija) perkels į vieną dramatiškiausią pasaulio regioną – Gazu. Po audros palestinietis žvejys Džafaras suranda paršiuką. Nusprendęs kuo greičiau atsikratyti musulmonų požiūriu nešvaraus gyvulio, jis nusprenčia pirmą pabandyti jį parduoti – pinigai tikrai nepakenks. Tačiau žvejys neįsivaizduoja, kas jo laukia...

PAGAL „KINO PAVASARIO“ INF.

Anonsai

„Kino pavasaryje“ „Viasat komedijų festivalis“

Artėjančio festivalio „Kino pavasaris“ programoje – šiemet prie „Kino pavasario“ prisijungusio „Viasat komedijų festivalio“ filmų. Tarp jų – „Auksiniams gaubliui“ nominuotas ir Airijoje geriausiu 2011 m. filmu pripažintas Johno Michaelo McDonagh „Sergėtojas“ („The Guard“), tame vaidina aktorius Markas Strongas, pažįstamas iš neseniai rodytų filmų „Bastūnas, siuvėjas, karėvis, snipas“ ir Guy Ritchie „Šerloko Holmso“. Golvėjaus miesto policijos seržantas Geris Boilas savo rutiną „kutena“ narkotikais, duoklėmis ir prostitutėmis. Netrukus jis priverčiamas susikaupti ir tirti žmogžudystę bei pusė milijardo

dolerių vertės narkotikų kontrabandos bylą.

Kita „Viasat komedijų festivalio“ naujiena – San Sebastiano kino festivalių uždariusi, Tokijo festivalyje pagrindinį prizą laimėjusi prancūzų juosta „Neliečiančiųj“ („Intouchables“, rež. Eric Toledano, Olivier Nakache). Tikrais įvykiai paremta istorija Prancūzijoje tapo lankomiausiu metų filmu. François Cluzet filme vaidina viisiškai paralyžiuotą aristokratą, kuriam padėti įdarbinamas iš kalėjimo ką tik paleistas jaunas nepraustaburnis imigrantas.

Juodojo humoro gerbėjai festivalyje galės mėgautis belgų juosta „Hasta la vista“ (rež. Geoffrey Entoven) apie tris dvidešimtmečius vyrų ir moterų mėgėjus, kurie norėdamis atsikratyti nekalybės išsirengia Ispanijon. Jų niekas nesulai-

kys, nors vienas yra aklas, kitas juda tik neigalojo vežimėliu, o trečias – viisiškai paralyžiuotas.

Romantikams festivalis skiria mokslinės fantastikos išpanų filmą „Atcivis iš kosmoso“ („Extraterrestre“, rež. Nacho Vigalondo) apie du nepažįstamuosius – Chuliją ir Chuliją, kurie po išgertuvų nakties atsidūrė toje pačioje vieno Madrido buto lovoje. Jie bematant įsimili vienas kitą, bet romaną sujaukia ateiviu iš kosmoso laivas.

„Fėja“ („La fée“, rež. Fiona Gordon, Dominique Abel, Bruno Romuald, Belgija, Prancūzija) pakvies į Prancūzijos uostą Havrą. Domas yra mažojo viešbučio naktinės sargas. Kartą čia atvyksta basakojė moteris be jokio bagažo. Jos vardas Fiona. Ji sakė, kad yra fėja ir gali išpildyti tris Domo norus. Norvegų

Parodos	Galerija „Kristina Norvilaitė ir Edita Suchockytė“	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	Antano Gerliko filmas „Pasivaikščiojimas“ Alex Cecchetti paroda „Baimėj ir nuostaboj“ Rossella Biscotti paroda „Pirma antraštinė dalis. Bendrijos uždaviniai“	Dailė Apie sovietinių vizijų utopišką didybę ir neišvengiamą trapumą iki 10 d. pasakoja Antano Sutkaus, Romualdo Rakausko ir Frédérico Chau-bino paroda „Sovietinės architektūros fotografijų albumai“ galerijoje „Vartai“. Kuratorės: Eglė Juocevičiūtė, Danutė Gambickaitė, Jolanta Marciūnaitė-Jurašienė.
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija</i>	Grafikų Kristinos Norvilaitės ir Editos Suchockytės paroda	Šiuolaikinio meno centras atnaujino ekspozicijas ir šalia parodų kviečia įsitraukti į performansų stebėjimą. Pristatomi trys menininkai: Alexas Cecchetti, Rossella Biscotti ir Antanas Gerlikas . Programa susijusi su laikui ir vieta. Apie ją plačiau www.cac.lt
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmu klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai „Nuo kalvystės iki auksakalystės. 1960–1990 m. metalo plastika Lietuvos dailės muziejaus rinkiniuose“ Tarptautinė paroda „Kryžiai yra dorybės ženklas, o Strėlė – pergalės... Sapiegos – valstybininkai, meno mecenatai ir kolekcininkai“</i>	Galerija „Kairė–dešinė“ <i>Latako g. 3 Milenos Liutkutės ir Agnės Kananaitienės kūrybos paroda „Treniruotė“ Marijos Teresės Rožanskaitės piešinių paroda</i>	
Radvilių rūmai <i>Vilniaus g. 22 Paroda „Europos dailė XVI–XIX a.“ Paroda „Sankt Peterburgo imperatoriškasis porcelianas“ Danų tapybos, skulptūros, keramikos, plakato, fotografijos ir dizaino paroda „Kristianija mene“</i>	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39 Antano Sutkaus, Romualdo Rakausko ir Frederico Chau-bino paroda „Sovietinės architektūros fotografijų albumai“</i>	Teatras Vasarį 24, 25 d. Lietuvos nacionalinio dramos teatro Didžiojoje salėje išyvys spektaklio „Ir vėl viskas bus gerai“ premjera. Režisierius Cezaris Graužinis pats parašė ir spektaklio inscenizaciją pagal prancūzų dramaturgo Jeano Giraudoux pjesę „Šajo pamišlė“. Premjerą jdomu pamatyti ne vien dėl skambų pavardžių, bet ir dėl to, kad tai pirmas režisieriaus darbas šiame teatre. Kartu turėtų naujai atskleisti ir aktorių kolektyvai, nes „cezario trupė“ susijungs su LNDT trupės aktoriais.
Taikmosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3 A Paroda „Gotika. Renesansas. Barokas – Valdovų rūmu interjero vertybės“ Paroda „Tarp kasdienybės ir prabangos. Restauruoti Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų archeologiniai radiniai“ Paroda „Nuo minii iki maksi. Septintojo dešimtmecio mada“ (iš Aleksandro Vasiljevo Paryžiaus kolekcijos)</i>	„Prospektas“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43 iki III. 3 d. – Romualdo Augūno paroda „Sapnuoju Lietuvą“</i>	Muzika Vasarį 25 d. 19 val. kviečiame apsilankytį Nacionalinėje filharmonijoje smuikininkės Ingridos Armonaitės jubilieju skirtame koncerte. I. Armonaitė ir Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras atliks itin sudėtingą A. Schnittke's Koncertą smuiku ir orkestrui. Antroje vakaro dalyje – pasakinių P. Čaikovskio simfonija, dar vadina „Patetinė“. Ją atliks nacionalinis simfoninis orkestras, diriguojamas Modesto Pitreño.
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių buities kultūra Kryždirbystė Gedimino Petraičio rinkinys „Tradicinė lietuvių skulptūra“ „Algimanto Miškinio dovana“</i>	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11 iki 28 d. – Kauno skulptorių mažosios plastikos apžvalginė paroda „Kūrybos mainai“</i>	*** Turbtū daugiausiai įvykių, debatų ir žmonių įtraukis 13-oji tarptautinė Vilniaus knygų mugė , vykstanti 23–26 d. Lietuvos parodų ir kongresų centre „Litexpo“ (Laisvės pr. 5).
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	LDS Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13 iki III. 3 d. – Bronius Gražio tapyba</i>	Mugė veikia vasario 24 d. 10–19 val., 24–25 d. 10–21 val., 26 d. 10–17 val. Norint atsirinkt leidinius ir jų pristatymus teks pasikliauti savo įžvalga, nes renginys, kaip ir visi masiniai, kupinas atradimų ir nusivylimų. Detalesnė informacija www.2012.vilniausknygumuge.lt .
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Vilniaus sakralinė auksakalystė“</i>	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilies g. 40 iki 29 d. – J. Vienožinskio dailės mokyklos Naujosios Vilnios filialo mokinijų keramikos darbų paroda „Mūsų pati gražiausia vėliai“ Kazio Venclovo „Cepelinas“ (vieno kūrinio paroda muziejaus kiemelyje)</i>	26 d. 18 val. – M. Theodorakio „GRAIKAS ZORBA“. Dir. – M. Staškus III. 2, 3 d. 18.35 – PREMJERA! L. Bernsteinio „KANDIDAS“. Dir. – M. Staškus. Dainuoją E. Seilius, J. Gedminaitė, V. Juozapaitis, L. Jonutytė, R. Šilinskaite, A. Rubėžius, A. Malikėnas, E. Dauskurdis, R. Karpis, L. Norvaišas
Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2 Paroda „Pokyčių karta. Šiuolaikinis Indijos menas“</i>	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41 Paroda „Gerardas Bagdonavičius. Gyvenimas – tarsi teatras...“ Paroda „Spalvos ir šokio paviliota“, skirta baletmeisterės, šokio pedagogės ir teatro dailininkės Olgos Dubeneckienės-Kalpokiėnės 120-osioms gimimo metinėms</i>	PROFEZIJU ŽMONĖS“. Rež. – B. Latėnas (Salė 99) 26 d. 12 val. – „RONJA PLÉSHKO DUKTÉ“ (pagal A. Lindgren apysaką). Rež. – D. Jokubauskaitė 26 d. 18 val. – PREMJERA! „JIS IR JI“ (pagal J. Biliūno ir J. Janulaitytės-Biliūnienės laikus). Scen. aut. ir rež. – B. Mar 28 d. 18 val. – „LEDI MAKBET“ (pagal W. Shakespeare'o pjesę „Makbetas“). Rež. – A. Latėnas 29 d. 18 val. – A. Novikovo trumposios prozos knygos „Nemiegantys“ pristatymas (Salė 99) III. 2 d. 18 val. – „BARBORA IR ŽYGIMANTAS“ (J. Vaitkaus poetinė improvisacija pagal J. Griniaus pjesę „Gulbės giesmė“). Rež. – J. Vaitkus
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17 Menininkų grupės OTSE (Nilsas Hintas, Annika Kedelaukė ir Raineris Kašiskas-Aaslavas, Estija) paroda „Asmeninis velnias“</i>	KLAIPĖDA Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšačio galerija <i>Liepu g. 33 Česlovo Janušo (1907–1993) paroda „Prie Baltijos ir prie Atlanto“ iki III. 1 d. – paroda „Kaligrafija ant burių“</i>
„ARgenTum“ galerija <i>Latako g. 2 Aistės Kisarauskaitės projektas „Kieno miške kankorėžiai?“</i>	KKKC parodų rūmai <i>Aukštajų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2 iki 26 d. – paroda „Jaunieji Europos kūrėjai 2011/2013“</i>	Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė 24, 25, III. 1 d. 18.30 – PREMJERA! J. Giraudouxs „IR VĖL VISKAS BUS GERAII“. Rež. – C. Graužinis 26 d. 12 val. – A. de Saint-Exupéry „MAŽAS PRINCAS“. Rež. – S. Mykolaitis III. 2 d. 18.30 – A. Schnitzlerio „10 DIALOGŲ APIE MEILE“. Rež. – Y. Ross Mažoji salė 25 d. 16 val. – F. Dostojevskio „NUOLANKIO-JI“. Rež. – V. Masalskis 26 d. 16 val. – S. Mrožeko „NAŠLĖS“. Rež. – S. Račkys III. 1 d. 19 val. – I. Vilqisto „HELVERIO NAKTIS“. Rež. – J. Vaitkus 2 d. 19 val. – M.-F. Marsot „LAUKIM SKAM-BUCIO“. Rež. – V. Masalskis Studija 25 d. 16 val. – „MURKŠLINAS IR TURKŠLINAS“ (pagal U. Starko apysaką). Rež. – E. Jarašas
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai</i>	Jono Meko vizualiųjų menų centras <i>Gynėjų g. 14 Audrius Naujokaičio ir Daliaus Naujokaičio paroda „Nereikia nerimauti. Gyvenimas tik prasideda“</i>	Vilniaus mažasis teatras 24 d. 18.30 – „SELAVY!“ (N. Raimontaitės spektaklis) 25 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MISTRAS“. Rež. – R. Tuminas 26 d. 12 val. – MANO BATAI BUVO DU“. Idėjos aut. ir rež. – G. Latvėnaitė 28 d. 18.30 – B. Slade „KITAISS METAISS, TUO PAČIU LAIKU“. Rež. – A. Lebelėnės (VšĮ „Laimingi žmonės“) 29 d. 18.30 „Nacionaliniam dramos teatre – N. Gogolio „REVIZORIUS“. Rež. – R. Tuminas III. 1 d. 18 val. – Š. Džianašvili solinės koncertas „Mano širdies muzika“ 2 d. 18.30 – S. Becketto „BELAUKIANT GODO“. Rež. – R. Tuminas
Justino Vienožinskio dailės mokykla <i>Konarskio g. 37 Marijos Teresės Rožanskaitės (1933–2007) mokinijų darbų paroda</i>	Senamiesčio menininkų galerija <i>Totorių g. 22–4 Algirdo Jako, Eriko Perlikovskio paroda „Forma“</i>	Oskaro Koršunovo teatras 29, III. 1, 2 d. 19 val. OKT studijoje – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas „Menų spaustuvė“ 24 d. 19 val. Juodojoje salėje – „AR AŠ ESU TAS, KAS AŠ ESU?“. Choreogr. – B. Letukaitė (Kauno šokio teatras „Aura“) 24 d. 19 val. Stiklinėje II – „TOPOR SOSI“. Aktorius ir rež. – B. Šarka (teatro trupė „Gliukai“) 25 d. 12 val. Kišeninėje salėje – „EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ“. Rež. – S. Degutytė (Stalo teatras) Valstybinis jaunimo teatras 24 d. 18 val. – D. Privalovo „SENIAUSIŲ DRASIŠALIS (LIETUVOS DIENA)“

Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	KOSMOSAS". Rež. – A. Dilytė
28 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – K. Binkio „SPARNUOTASIS MATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	28 d. 19 val. – „MOKÉK – DUOSIU“ (pagal G. Gugevičiūtės pjesę „Labas gyvenimas“). Rež. – V. Balsys
29 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „SIBILĖ“. Choreogr. – L. Juodkaitė	Kauno kamerinis teatras
29 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – C. Graužinio „VIISKAS ARBA NIEKO“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	24 d. 18 val. – M. Walczako „PIRMASIS KARTAS“. Rež. – S. Rubinovas
III. 1 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – M. Korenaitės „PABÉGIMAS Į AKROPOLI“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	25 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZĄ“. Rež. – S. Rubinovas
2 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – M. Palubenko koncertas	26 d. 18 val. – C. Fréchette „ŽANAS IR BEATRÍČE“. Rež. – S. Rubinovas
Anželikos Cholinos teatras	28 d. 18 val. – Premjera! Y. Rezos „TRYSGYVENIMO VERSIJOS“. Rež. – A. Jankevičius.
28 d. 19 val. <i>Lietuvos nacionaliniam dramos teatre</i> – „ANA KARENINA“ (pagal A. Schnittke's muziką, L. Tolstojaus romano motyvais). Choreogr. – A. Cholina	Vaidina J. Onaitytė, G. Piktystė, D. Svobonas, S. Šidlauskas, V. Gasiliūnas (teatras „Mens publica“ ir VDU teatras)
Vilniaus kamerinis teatras	29 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIUA IR PANTAGRUIELIS“. Rež. – S. Rubinovas
25 d. 13 val. – „BAŪŪŪBAI“ (pagal H. Ullrich knyga). Rež. – R. Viškraitis	Kauno valstybinis lėlių teatras
„Raganukės teatras“	25 d. 12 val. – „NYKŠTUKAS NOSIS“. Rež. – A. Stankevičius
25 d. 12 val. – „MIEGANČIOJI GRAŽUOLĖ“. Rež. – R. Urbonavičiūtė	26 d. 12 val. – „ŠEIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“. Rež. – O. Žiugžda
25 d. 16 val. – „PELENĖ“. Rež. – R. Urbonavičiūtė	26 d. 16 val. – A. Menchelio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. – G. Urmonaitė (Tauragės asociacijos „Mažoji scena“ teatro spektaklis)
26 d. 12 val. – knygos „Mažojo dinosauroko istorija“ pristatymas-spektaklis. Rež. – R. Urbonavičiūtė	Šokio teatras „Aura“
KAUNAS	III. 1 d. 19 val. <i>Kaune, „Girstutyste“, 2 d. 19 val. Vilniuje, Šokio teatre</i> , – „MEDÉJOS“. Rež. ir choreogr. – B. Letukaitė
Kauno dramos teatras	KLAIPÉDA
24, III. 4 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – S. Okšanen „APSIVALYMAS“. Rež. – J. Jurašas	Klaipédos valstybinis muzikinis teatras
25 d. 12 val. <i>Mažojoje scene</i> – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABÉGELIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelį „Lapė ir kaišošai“). Rež. – A. Sunklodaitė	24 d. 18.30 – J. Strauss „VIENOS KRAUJAS“
25 d. 18 val. <i>Penktojoje salėje</i> – J. Dell ir G. Sibley „TEGYVUOJA BUŠONAS!“ Rež. – R. Vitkaitys	25 d. 18.30 – J. Steino, J. Bocko, Sh. Harnicko „SMUIKININKAS ANT STOGO“
25 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – A.M. Sluckaitės „ANTIGONÉ SIBIRE“ (pagal J. Anouilh'us „Antigon“). Rež. – J. Jurašas	26 d. 17 val. <i>Kolonų salėje</i> – koncertas „Š mano svajoniu“
26 d. 15 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. – I. Paliulytė	Klaipédos lėlių teatras
26 d. 17 val. <i>Mažojoje scene</i> – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELI PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas	25 d. 12 val. – „KIŠKIO PASAKOS“. Rež. – J. Januškevičiūtė
26 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – V. Bartulio „PAMOKSLAS ŽUVIMS“. Rež. – V. Bartulis	26 d. 12 val. – „STEBUKLINGAS PELENÉS LAIKAS“. Rež. – G. Radvilavičiūtė
29 d. 18 val. <i>Penktojoje salėje</i> – G. Padegimo „JAH“. Rež. – G. Padegimas	ŠIAULIAI
III. 1, 2 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – A. Čechovo „PALATA. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	Šiaulių dramos teatras
1 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – PREMJERA! B. Frielo „STEBUKLINGASIS TENESIS“. Rež. – G. Padegimas	24 d. 18 val. – J. Švarco „Šešelis“. Rež. – N. Ogaj-Ramer
2 d. 19 val. <i>Penktojoje salėje</i> – K. Marčiulyno „AUKSINĖ ŠVENTYKLÀ“. Rež. – E. Mikulionytė ir K. Marčiulynas (teatras „Jaja“)	25 d. 18 val. – P. Cheneau „SVEIKATA, PONE!“. Rež. – N. Mirončikaitė
Kauno muzikinis teatras	26 d. 12 val. – V. Ludwig „BELA, BOSAS IR BULIS“. Rež. – A. Gluskinas
24 d. 18 val. – C. Coleman „MIELOJI ČARITI“. Dir. – J. Geniušas	26 d. 18 val. – R. Lamoureux „SRIUBINÉ“. Rež. – N. Mirončikaitė
25 d. 18 val. – I. Kálmáno „MONMARTRO ŽIBUOKLË“. Dir. – V. Visockis	III. 1 d. 16 val. – K. Borutos „BALTARAGIO MALŪNAS“. Rež. – A. Pociūnas
26 d. 12 val. – „SNIEGO KARALIENË“. Choreogr. – A. Jankauskas	2 d. 18 val. – „KOVA“ (pagal F. Kafka kūrybą). Rež. – P. Ignatavičius
26 d. 18 val. – PREMJERA! G. Verdi „ATILA“. Muzikinis vad. – E. Pehkas, dir. – V. Visockis	PANEVĖŽYS
29 d. 17 val. – G. Gladkovo „BRĒMENO MUZIKANTAI“. Dir. – J. Vilnonis	J. Miltinio dramos teatras
III. 1 d. 18 val. – E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Dir. – J. Janulevičius	24 d. 18 val. – A. Hackett, F. Goodricho „VISADA TAVO. ANA FRANK“. Rež. – V. Jevsejevas
2 d. 18 val. – J. Strauss „ŠIKŠNOSPARNIS“. Dir. – J. Geniušas	25 d. 17 val. – N. Gogolio „VEDYBOS“. Rež. – R. Augustinas A.
Kauno mažasis teatras	26 d. 17 val. – M. Zalytės „MARGARITA“. Rež. – A. Keleris
24 d. 19 val. – G. Burke „GAGARINO GATVË“. Rež. – V. Balsys	Koncertai
25 d. 18 val. – L. de Weck „MYLIMIAUSI“. Rež. – V. Balsys	Lietuvos nacionalinė filharmonija
26 d. 14 val. – A. Dilytės „SIDABRINIS FÉJOS ŠAUKŠTELIS“. Rež. – A. Dilytė	25 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Dir. – M. Pitrenas. Solistė I. Armonaitė (smuikas). Programoje D. Kabalevskio, A. Schnittke's, P. Čaikovskio kūriniai
26 d. 19 val. – A. Dilytės „LAUROS	26 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – A. Peseckas, V. Peseckienė (smuikai) N. Golubeva (fortepijonas). Koncertą vedė V. Gerulaitis. Programoje G. Tartini, G.F. Händelio, J. Massenet, F. Mendelssohno-Bartholdy kūriniai

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis / [editor Eglė Komkaitė ; translator Jurgita Bačauskaitė]. – [Kaunas : M.K. Čiurlionis National Museum of Art, 2011]. – 48, [1] p., jsk. virš. : iliustr., faks., portr. – Antr. iš virš. – Tekstas angl. – Tiražas [4000] egz. – ISBN 978-9955-471-36-3

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis / [sudarytoja Eglė Komkaitė]. – [Kaunas : Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus, 2011]. – 48, [1] p., jsk. virš. : iliustr., faks., portr. – Antr. iš virš. – Tiražas [4000] egz. – ISBN 978-9955-471-35-6

Fotografas Kazimieras Dudėnas : archyvai / [sudarytoja Irma Balčiūnienė]. – Kaunas : Kauno miesto muziejus, 2011 (Kaunas : Print easy). – 69, [1] p. : iliustr. – Tiražas 450 egz. – ISBN 978-609-95345-0-3

Lietuvos muzikologija = *Lithuanian musicology* / Lietuvos muzikos ir teatro akademija ; redakcinė kolegija: sudarytoja ir vyriausioji redaktorė Gražina Daunoravičienė. – Vilnius : Lietuvos muzikos akademijos leidykla, 2011. – ISSN 1392-9313

T. 12 (2011). – 2011 (Vilnius : Vilniaus dailės akad. sp.). – 207, [1] p. : iliustr., faks., nat. – Str. liet., angl., rus. – Santr. liet., angl. – Tiražas 200 egz.

Mandarininė antelė : [fotoalbumas / fotografių autorai] Jurga ir Ričardas Anusauskai ; [tekstus paraše ir parinko Ričardas Anusauskas]. – Vilnius : Presvika, [2011] (Vilnius : Logotipas). – 177, [2] p. : iliustr. – Nugar. antr.: Toli iš arti. Mandarininė antelė. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-22-478-5 (jr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Bestesleris : romanai / Alessandro Gallieni ; iš anglų kalbos vertė Vida Békštienė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2012 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 350, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-16-367-1

Dux Litwanorum : istorinis romanai / Regina Maigaitė-Niunievienė. – Kaišiadorys : Printėja, 2011 (Kaišiadorys : Printėja). – 129, [1] p. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-445-069-3

Emos jūra : romanai / Gražina Karaliūnė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2011] (Vilnius : Logotipas). – 430, [2] p. – Ciclo „Vandenio era“ 2-oji knyga. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-300-1 (jr.)

Mane rasi pasaulio krašte : romanai / Nicolas Barreau ; iš vokiečių kalbos vertė Jolita Kartanaidė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2012 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 287, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-16-376-3

Peldų takais : lietuvių vaikų literatūros tyrinėjimai : [straipsnių rinkinys] / Džiuljeta Maskulinienė ; Šiaulių universitetas. Humanitarinių katedrų. – Šiauliai : Šiaulių universiteto leidykla, 2011. – 294, [1] p. – (Bibliotheca actorum humanitariorum Universitatis Saulensis, ISSN 1822-7287 ; 9). – Tiražas 150 egz. – ISBN 978-609-430-097-4 (jr.)

Sirdies spalvos : [eilėraščiai] / Dalia Jucevičiūtė-Subačienė. – Kaišiadorys : Printėja, 2011 (Kaišiadorys : Printėja). – 101, [1] p. : iliustr. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-445-072-3

Tylas minutė : apysaka / Siegfried Lenz ; iš vokiečių kalbos vertė Edvinas Šimulynas. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2012 (Vilnius : BALTO print/Logotipas). – 133, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-16-363-3

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Alvinas ir burundukai 3 : romanai vaikams : sukurti pagal Rosso Bagdasariano ir Janice Karman filmą „Alvinas ir burundukai“ / atpasakojo Perdita Finn ; iš anglų kalbos vertė Dominyka Vaitkutė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2011] (Kaunas : Indigo print). – 173, [3] p., [4] iliustr. lap. : iliustr. – Virš. aut. nenurodyta. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-305-6

Blogas šuo, Marli! / John Grogan ; iš anglų kalbos vertė Linas Ruzgys ; iliustravo Richard Cowdrey. – [Kaunas] : MEDIA INCOGNITO, 2011. – [33] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-317-9 (jr.)

Dovanėlė / sugarlovo ir nupiešė Ilja Bereznickas. – [Kaunas] : MEDIA INCOGNITO, 2011. – 31, [2] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-301-8 (jr.)

Grimų pasakos / atpasakojo Deanna McFadden ; iš anglų kalbos vertė Irmina Domeikienė ; iliustravo Eric Freeberg. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2011] (Vilnius : Logotipas). – 155, [3] p. : iliustr. – (Mažoji klasika). – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-312-4 (jr.)

Juodasis Gražuolis : [apysaka] : pagal Anna Sewell knygą / atpasakojo Lisa Church ; iš anglų kalbos vertė Rasa Tapinienė ; iliustravo Lucy Corvino. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2011] (Vilnius : Logotipas). – 155, [3] p. : iliustr. – (Mažoji klasika). – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-312-4 (jr.)

Kaip genys eglę kirta : lietuvių pasaka / [dailininkė Alfreda Steponavicienė]. – Vilnius : Abeceda, 2012 (Kaunas : REPRO). – [16] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-95353-1-9

Mano batai buvo du : [eilėraščiai vaikams] / Kostas Kubilinskas ; [dailininkė Alfreda Steponavicienė]. – Vilnius : Abeceda, 2012 (Kaunas : REPRO). – [16] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-95353-0-2

Marlis ir kačiukai / John Grogan ; iš anglų kalbos vertė Linas Ruzgys ; iliustravo Richard Cowdrey. – [Kaunas] : MEDIA INCOGNITO, 2011. – [33] p. : iliustr. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-309-4 (jr.)

Smurfi : romanai vaikams / Stacia Deutsch et Rhody Cohon ; iš anglų kalbos vertė Agnė Mackevičiūtė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2011] (Kaunas : Indigo print). – 254, [2] p., [4] iliustr. lap. – Virš. aut. nenurodytos. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 978-609-403-262-2

Titano prakeiksmas : romanai / Rick Riordan ; iš anglų kalbos vertė Nomeda Berkvišienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2011] (Kaunas : Indigo print). – 414, [2] p. – (Persis Džeksonas ir Olimpo dievai ; kn. 3). – Tiražas [2500] egz. – ISBN 978-609-403-275-2

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽVYD B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Mano didysis O!“

Savaitės filmai

Geležinė ledi ***

Tiemis, kuriems dar nenusibodo biografiniai filmai, režisierė Phyllida Lloyd („Mama Mia!“) ir aktorė Meryl Streep primins pirmają ir vienintelę moterį – D. Britanijos ministrę pirmininkę Margaret Thatcher. Kadai-se galingiausia šalies moteris dabar yra ligota pensininkė. Ją nuolat aplanko prisiminimai. Jiems ir paklūsta filmo pasakojimas, kuriame ir Geležinės ledi vaikystės, ir politinio iškilio, ir šeimyninio gyvenimo epi-zodai. Taip pat vaidina Jimas Broadbentas, Susan Browne (D. Britanija, Prancūzija, 2011). (Vilnius, Kaunas)

Kelionė į paslaptiną salą ***

Septyniolikmetis Šonas Andersonas gauna žinią apie paslaptiną salą, apie kurią niekas anksčiau negirdėjo. Kartu su tokiu pat nekantriu patėviu Henku jie nusprendžia išsiaiškinti, kas išsiuntė žinią, ir išsirengia į nuotykių kupiną kelionę. Is pradžią kryptis – Ramiojo vandenyno Pictūs, paskui ten, iš kur beveik niekas negrįžta. Tarp ugnikalnių ir aukso kalnų čia gyvena keistos būtybės. Sala dar neatskleidę visų savo paslapčių. Nuotykių filme, kuris skirtas žiūrovams nuo šešerių metų, nuotykiai dauginasi lyg pagal geometrinę progresiją. Brado Paytono filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Dwyane'as Johnsonas, Michaelas Caine'as, Joshas Hutchersonas (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Mano didysis O! ****

Tanya Wexler komedijoje „Isterija“ pasinaudojo išsilavinusiai publikai žinomais psichoanalizės atsiradimo motyvais ir perkėlė veiksmą į Viktorijos laiką Londoną. Sakoma, kad XIX a. pabaigoje isterija čia sirgo kas antra moteris. Su liga pasiaukojamai grumiasi gydytojas Dalrymple'as, naudodamas intymų vietų masažą. Daktaras pasiryžęs viskam, kad tik klestėtu mokslas. Ir daro tai visai sekmingai. Tai liudija ir prie jo kabineto nusidriekusi eilė. Todėl jis nusprendžia pasinaudoti elektra ir suruktū prietaisa, išlaivinanti jo ranką. Nuo tada moterys pradėjo siekti nepriklasomybės, o vyrų svarba ēmė mažėti. Žinoma, dėl visko kulta elektra. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Maggie Gyllenhaal, Hugh Dancy, Jonathanas Pryce'as, Rupertas Everettas (D. Britanija, Prancūzija, 2011). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Meilės priesaika **

Jautrioms ir romantiškoms sieloms skirtas Michaelo Sucus filmas pasa-koja apie mylimų porą. Jaunavedė patenka į autoavariją ir ją ištinka koma. Vyras nuolat budi šalia. Tačiau atsigavusi moteris neprišimena niko – nei vyro, nei jų vedybų. Todėl jis nusprendžia padaryti viską, kad žmona ji vėl įsimylėtų. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Channingas Tatumas, Rachel McAdams ir Samas Neillas (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Nesaugus prieglobstis ***

Danielio Espinosos trileryje Denzelas Washingtonas vaidina vieną geriausius ir pavojingiausius CŽV agentų Tobiną Frostą. Pardavęs priešams slaptus duomenis ir kodus, jis tapo išdaviku ir beveik dešimt metų slaps-toji Pietų Afrikoje. Jo padaryta žala milžiniška. Perimtas CŽV agentų, jis atsiduria slėptuvėje, kur jį saugo Matas Vestonas (Ryan Reynolds). Kai slėptuvę užpuola samdimiai, Matas turi padėti Frostui pabėgti ir greit su-pranta, kad tai bus didžiausias jo moralės ir idealizmo išbandymas. Da-bar abu turės stengtis išgyventi, kad sužinotų, kas norėjo jų atsikratyti (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Tai reiškia karą **

Du pagrindiniai filmo herojai, geriausi draugai, įsimyli ta pačią moterį. Tai rimtai komplikuoją vyru santykius. Tarp ju prasidėjusi kova paveiks ir visus aplinkui. Režisierius McG filme pagrindinius vaidmenis sukūrė Reese Witherspoon, Tomas Hardy, Chrisas Pine'as, Angela Bassett, Tilis Schweigeris (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras** – Milda Brukštutė

Publicistiką – Laima Kreivytė | **Stilius** – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaite

www.7md.lt – Julijus Lozoraitis

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

24–28, III. 1 d. – Tamos baikeris: keršto demonas (3D, JAV, JAE) – 11.30, 14, 16.45, 19.20, 22 val.; 29 d. – 11.30, 14, 19.20, 22, 23.59
24–III. 1 d. – Paveldėtojai (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 19, 21.45
24–28, III. 1 d. – Subtilumas (Prancūzija) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21 val.; 29 d. – 11, 13.30, 16, 18.30, 21, 23.15
25 d. – G. Verdi „Ernanis“. Tiesioginė premjeros translacija iš Niujorko – 20 val.

24–28, III. 1 d. – Meilės priesaika (Australija, Brazilija, D. Britanija, JAV, Prancūzija, Vokietija) – 11.45, 14.15, 16.30, 18.45, 21.15; 29 d. – 11.45, 14.15, 16.30, 18.45, 23.45

24, 27, 28, III. 1 d. – Šėtonas manyje (JAV) – 14.15, 16.10, 18.30, 20.50; 25 d. – 12, 14.15, 16.10, 18.30, 20.50; 29 d. – 12, 14.15, 16.10, 18.30, 20.50, 22.45

24, 27, 28, III. 1 d. – Tai reiškia karą (JAV) – 14.30, 16.50, 19, 21.20; 25 d. – 12.15, 14.30, 16.50, 19, 21.20; 29 d. – 12.15, 14.30, 16.50, 19, 21.20, 23.30

24, 27, 28, III. 1 d. – Mano didysis O! (D. Britanija, Prancūzija) – 15.30, 18, 20.30; 25, 26 d. – 13.15, 15.30, 18, 20.30; 29 d. – 13.15, 15.30, 18, 20.30, 22.30

24–III. 1 d. – Batuotas katinas Pūkis (3D, JAV) – 12.15, 17.45; Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 14.45, 20.15

24, 27, 28, III. 1 d. – Geležinė ledi (D. Britanija, JAV) – 18.15, 20.45; 29 d. – 18.15, 20.45, 23 val.

24, 27, 28, III. 1 d. – Sniegynų įkaitai (JAV, Kanada) – 18.30; 25, 26 d. – 13.30, 18.30, 18.30

24–28, III. 1 d. – Nesaugus prieglobstis (JAV) – 16, 21.15; 29 d. – 16, 21.15, 23.45

25, 26 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 12.45

24–III. 1 d. – Karo žirgas (JAV) – 15 val.

Forum Cinemas Akropolis

24–28, III. 1 d. – Tamos baikeris. Keršto demonas (3D, JAV, JAE) – 10.15, 12.45, 16, 19.15, 21.50; 29 d. – 10.15, 12.45, 16, 19.15, 21.50, 23.59

24–28, III. 1 d. – Subtilumas (Prancūzija) – 12, 15.15, 17.45, 20.15; 29 d. – 12, 15.15, 17.45, 20.15, 23.30

24–28, III. 1 d. – Paveldėtojai (JAV) – 12.15, 15, 18, 20.45; 29 d. – 12.15, 15, 18, 20.45, 23 val.

III. 1 d. – 12 vilties valandų (JAV) – 18.30

24–III. 1 d. – Kelionė į paslaptiną salą (3D, JAV) – 11, 13.45, 16.30, 18.45, 21.15; 29 d. – 11.30, 14, 16.30, 18.30, 21 val.

24–28, III. 1 d. – Šėtonas manyje (JAV) – 14.30, 16.10, 18.30, 20.50; 25 d. – 12, 14.15, 16.10, 18.30, 20.50

25 d. – Džiunglių knyga (JAV, Japonija) – 16 val.

25 d. – Turime popiežių! (Italija) – 17 val.; 26 d. – 16 val.; 28 d. – 20.45

25 d. – Pragaro marimbos (Gvatemala, Meksika, Prancūzija) – 18 val.

26 d. – Artūras ir dviejų pasaulių karas (Prancūzija) – 15 val.

26 d. – Lašai ant įkaitusio akmens (Prancūzija) – 21 val.

26 d. – Važiuok (JAV) – 20.30; 28 d. – 18.45

28 d. – Dvi dienos Paryžiuje (Prancūzija) – 15 val.; 28 d. – Nes tai gražu (Švedija) – 16 val.

29 d. – Kino vakarai su Izolda – 18.30

Ozo kino salė

24 d. – Prie jūros (Meksika) – 16 val.

24 d. – Aš aptarnauvau Anglijos karalių (Čekija) – 18 val.

27 d. – Merginai su drakono tatuiruote (Švedija, Danija, Vokietija) – 18 val.

28 d. – Mergina, kuri žaidė su ugnumi (Švedija, Danija, Vokietija) – 18 val.

29 d. – Mergina, kuri užkliudė šiurų lizdą (Danija, Švedija, Vokietija, trileris) – 18 val.

III. 1 d. – Barzakh (rež. M. Kvedaravicius) – 17 val.; 1 d. – Viskas, ką myliu (Lenkija) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

24, 25, 29 d. – Tamos baikeris: keršto demonas (3D, JAV, JAE) – 13, 15.30, 19, 21.30, 23.45; 27, 28, III. 1 d. – Paveldėtojai (JAV) – 12.15, 14.15, 16.30, 18.30, 21 val.

24–28, III. 1 d. – Šėtonas manyje (JAV) – 14.45, 17, 19.30, 21.45; Meilės priesaika (Australija, Brazilija, D. Britanija, JAV, Prancūzija, Vokietija) – 11, 16, 18.15

24–27, 29, III. 1 d. – Sniegynų įkaitai (JAV, Kanada) – 14.15, 19.15; 28 d. – 14.15

24–III. 1 d. – Mano didysis O! (D. Britanija, Prancūzija) – 16.45, 22 val.

24, 28, 27, III. 1 d. – Batuotas katinas Pūkis (3D, JAV) – 12.30; 25, 26 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 12 val.

24–III. 1 d. – Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 13.30

24–28, III. 1 d. – Nesaugus prieglobstis (JAV) – 20.45; 29 d. – 20.45, 23 val.

Skalvija

24 d. – filmų programa „Trys viename“:

Dešimt priežiūrių (rež. A. Blaževičius), Laikinai (rež. J. Samulionytė), Paskutinė

medaus mėnesio diena (rež. R. Eltermanas) – 19 val.; 25 d. – 17.10; 26 d. – 19 val.; 27 d. – 17 val.; 29 d. – 21.10

24 d. – Atenbergas (Graikija) – 17 val.; 25 d. – 19.10; 26 d. – 17 val.; 27 d. – 21 val.; 28 d. – 19.10; 29 d. – 17 val.; III. 1 d. – 21 val.

24 d. – Miegančių drugelių tvirtovė (rež. A. Puipa) – 20.50; 25 d. – 14.50; 26 d. – 20.50; 27 d. – 18.50; 28 d. – 17 val.; 29 d. – 19 val.; III. 1 d. – 21 val.

27 d. – Havras (Suomija, Prancūzija, Vokietija) – 15 val.; 28 d. – 21 val.; III. 1 d. – 17 val.

24 d. – Eleonoras paslaptis (Prancūzija, Italija) – 13 val.

26 d. – Krokodilai (Vokietija) – 15 val.

24–III. 1 d. – Tai reiškia karą (JAV) – 16.45, 18.45; Meilės priesaika (Australija, Brazilija, D. Britanija, JAV, Prancūzija, Vokietija) – 15.45, 20.30

24, 27, 28, III. 1 d. – Alvinas ir burundukai 3 (JAV) – 12.45; 25, 26, 29 d. – 10.30, 1